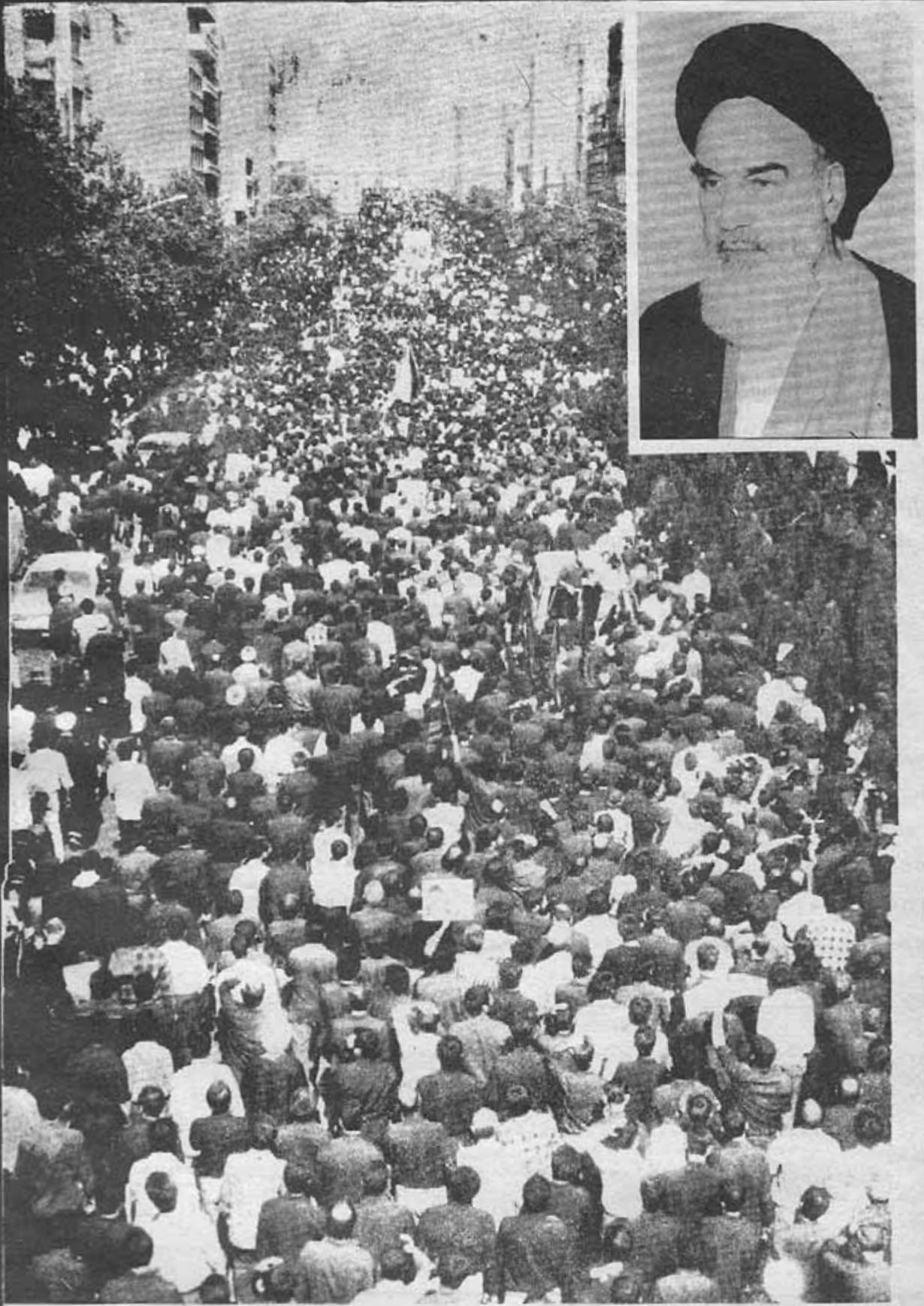


ԱՐԱՔԻՍ

Թիվ 28.29





<p>"ARAX MONTHLY" P.O. BOX 16765-1336 TEHRAN - IRAN</p>	<p>ԱՐԱՔՍ ԳՐԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՐԱԿԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ Բ ՏԱՐԻ ԹԻՎ 28-29 ՄԱՅԻՍ, ՀՈՒՆԻՍ 1989 ԳԻՄՆԱՐԻ ՈՄԱԿԳԻՐ ՀԱՎՈՐ ԳՐԳՈՐՅԱՆ ՀԱՍՑԵ: ՓՈՍՏԱՐԿՂ 16765-1336 ԹԵՀՐԱՆ - ԻՐԱՆ</p>	<p>ماهنامه آراکس فرهنگی - اجتماعی - ادبی سال دوم شماره ۲۸-۲۹ مه ژوئن ۱۹۸۹ تیر ۱۳۶۸ زیر نظر: یعقوب گریگوریان آدرس: ایران - تهران صندوق پستی ۱۳۳۶-۱۶۷۶۵ چاپ: چاپخانه تابش</p>
<p>تک شماره ۲۰۰ ریال ԳՐԱԸ 200 ՌԻԱԼ</p>		

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԷԶ

Իրանի ժողովուրդը իր դեկավար էմամ Խոմեյնիի մահվան Ազի մեջ.....	3
Սարգսրապատ հայի անյնկծելի ոգին	4
Հ.Յ.Դ.ն Երեկ, Այսօր, Վաղը	6
Դեսից-Դենից	8
Մայիս 28-ը եւ Եռագույնը	10
Մրցություն	11
Ճշտում	11
Իրանի իսլ. հեղ. մեծ առաջնորդ եւ հանր. հիմնադիր էմամ Խոմեյնին ..	12
Մասնակցենք երկրի վերակառուցմանը	13
Գուսան Աշոտ	14
Լիբանանի տագնապը	15
Օ.Բնություն, Օ.Մայր	17
Ստսգամ նամակ	18
Հայ.Մ.Մ.Սանահին Միությունում	19
Հայկական ժողովրդային Միությունում	19
Արցախի հարցի հետքերով	20
Այաթոլահ Խամենեին Իրանի նորընտիր առաջնորդը	21
Պրն. Ռաֆսանջանիի ասուլիսը	22
Թերթելով թրքական թերթերը	24
Ուշադրություն	25
Ուշադրություն	26

فهرست مطالب

۲	حماسه سازان آباد
۳	اوزال قهرمان ترويسا
۴	بدنبال رد واقعت قتل عام
۵	در ترکیه چه میگذرد ؟
۶	پرچمدار تحریف واقعات

ԻՐԱՆԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԻՐ ՂԵԿԱՎԱՐ

ԷՄԱՄ ԽՈՄԵՅՆԻԻ ՄԱՅՎԱՆ ՍԳԻ ՄԵԶ

Այս տարվա հունիս ամսի 13-ի երե -
կոյան, երկրի հաղորդակցական միջոցները
լիամ խոմեյնու առողջական վիճակը վճ -
տանգավոր համարելով, ժողովրդից ուզե -
ցին՝ աղոթեն շիամի առողջանալու համար:
Իվ ժողովուրդը աղոթքի նստեց: Եղան մար
դիկ, որ մինչև լույս, աղոթում էին: Մին -
չև այն ժամանակ երբ արդեն ռադի -
ոից իմամի մահվան աղթիվ սկսեց էր
նվազվում:

Իրանը ամբողջովին ընկղմվեց վշտի
ծովի մեջ:

Իրանը մեկին էր կորցրել, որ չեր կա
րող հեշտութամբ հաշտվել նրա մահվան
հետ: Այլ էի բան 10 միլիոն մարդ մասնակ
ցեց նրա հուլարկալորուլթյան: Սա ամենա -
կենդանի ապացույցն էր նրա անժխտելի,
ժողովրդականության: Այս իրողութունը,
զարմանքի էր մատնել արտասահմանի բո -
լոր թղթակիցներին և նրանք ստիպված է -
ին այնպիսի հաղորդումներ իրենց կենդ -
րոններին ուղարկելու, որ անախաղեպ էր
Գուցե մեծամասնութունը այսպիսի նախա -
դասութուններ հաղորդում: «Իրանը ամ
բողջովին իր մահացած առաջնորդի համար
լացում է, ոչ ոք հանգիստ չի, իրենց գը -
լուխներին են խփում, կուրծք ծեծում և
ողբերգում են»:

Իրանը ամբողջութամբ արտասվում է:
Էմամ խոմեյնու մահվանից հետո, երկրի
իշխանության պատասխանատուները խորհր
դակցելուց հետո, քանիմացների խորհրդա -
րանին ժողովի հրավիրեցին: Եմամեր շարու
նակ լնդիրները քննելուց հետո՝ մեծա -
մասնությամբ Այաթոլա հ խամենեուն, որպես
երկրի նոր առաջնորդ ընտրեցին: Այնի -
շապես ամբողջ երկրի կառավարական կազ -
մակերպութունները և ժողովուրդը ըն -
դունեցին և իրենց կողմնակցութունը
հայտնեցին Այաթոլա հ խամենեուն, որի ին
լամիտ ղեկավարութամբ շարունակվելու
է իմամ խոմեյնու ճանապարհը:



ԱՐԳԱՐԱՄԱՏ

ՌԱՅԻ

ԱՆՆՆԱԿՆԵՐ

ՈՐԻՇ



Սարգսրապատը մակառայությունը, Բաշ-Մարամի եւ նա րարիչիսայի հետ միասին սարգսրացիությունը պատմության մեջ արժանագրվեց իբր ժողովրդային սրատրագր՝ ազգային ազատագրական առումով:

Սարգսրապատի պատի տակ հայ ժողովուրդը կուզում էր տարերայնություն, ինքնապաշտպանություն, որով նա խնորում էր գիտակցված մահը՝ բուն ստրկական շարժար նրա մորթի վրա տակալին չէին սովորել 1915 թվականի ցեղասպանության վերերրը, որին իբր արյուներ, նա կորցրել էր իր բնությունի մեծ մասը՝ Արևմտահայաստանը, շուրջ երկու միլիոն ազգակիցներով:

Սարգսրապատը բախտորոշ գոտեմարտ էր՝ հայ ժողովրդի կենաց եւ մահու կոխիլը: Ինքնապաշտպանության գերագույն մղումով էին ոտքի կանգնել հայ ժողովրդի բոլոր դասերն ու դասակարգերը, հոստերերն ու կուսակցականները:

Ժամանակի ղեկավարությունը կորցնելով իր ստատախանապաշտպանության գերագույնը, գրեթե ամեն ինչ թողել էր մակառայրի բմահոնույթին:

Սույն մակառայրաին էին շտապել Ձեյիտուեցիներին, Տրապիզոնցիներին, Բաշգյանուեցիներին, Աշեցիներին, Կարաբաղցիներին, բազմաթիվ արևմտահայեր՝ վանեցիներին, մասուեցիներին եւ ... կազմավորված աշխարհագրային խմբեր, նաև բազմաթիվ հոգևորականներ եւ վանականներ՝ որոնցից էին Էջմիածնի մեմարանի հոգևոր անուշ՝ Կորեպիս եպս. Հովսեփյանը, (Հետագայում կաթողիկոս), դավադրարար լրված էրգրուեմի առաջնորդ՝ Կարաբաղցի Զավեն եպս. Մանուկ Բարայար, վարդապետներ՝ Եգնիկ (Աղիեմարտ) եւ Խաղետար (Էջմիածնի) միաբանություններից՝ իրենց պատանրախորներով, Կրակա դուրդի բանաա Տեր. Հովհաննես Տեր-սիրտիչյանը եւ շատ ուրիշներ:

Այս բոլորի կողքին պետք է ավելացնել, որ մակառայրաին աճնագործուեյա մասնակիցներից են եղել սարբեր ազգուեյուներինց՝ կազակ փոխգնդապետ՝ Կորոկովը, ուս գնդապետներ Ալիխն ու Կերեկյուս տովը, հույն կապիտան՝ Սկելյարին, Էստոնացի կապիտան Կլիչը, Ալգաուոթրին զծի (Ֆրանսիա) սպա Ալեքսանդր Եննուրը եւ օտար այլ բանակային աստիճանախորներ, ովքեր պաշտպանում էին Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի մասցուելը՝ Օսմանյան թրքական արյունարու բանակի ջարդարաներինց. վերջիններին հրամանատարներ էին այդ մակառայր՝ Յաղուր Ենվրեթ (Ենվրեթ), Վեհր, Էպիմ Էարարերիը, Զավիդ, ԷսադյՄյուսել եւ Հիլմի փաշաները, բոլորն էլ անոնմեններ, աոներս իսլամուեյուները ընդունած սիոնիստ-հրեա թրքացածներ:

Օտարագլի մարտչուղ գիւնխորականները շատ լավ գիտեին թն ում էին պաշտպանում, ումի դեմ...:

Բանակային թե աշխարհագրային, հայ թն օտար, կղերական թն կամախոր պարզ ժողովրդի մասնակցուեյուները Սարգսրապատի մակառայրուեմ փաստեց նրա համաժողովրդական լինելը:



Աերասանդոված իրավիճակը պետք է, դրական ելք
ունենար ի նպաստ հայ զանգվածներին, բայց տխուր
եղան արդյունքները, բախտախնդիր դաշնակ դեկավա -
բուլթյան ասիկարարությունների պատճառով:

Աներևազայելի այդ ներոսպատումը եւ հրաշքը
փոխարինելից պարտության, Բաթումի խայտառակ դաշնա-
զրով:

Պիվանագիտության զագտնիրը այն է, որ նույն-
իսկ պարտության վիճակից, հաղթական դուրս գալ:

Եվ այս սկզբունքը լիովին օգտագործվեց խուրը
փաշաների կողմից, նրբ Բաթումի բանակցություննե-
րին ներկա գտնվող դաշնակ շեփերը Խառնայանի դեկա
վարությամբ, ընդունեցին հետ նահանջիկ ժողովրդա -
յին պողկոմումով ձեռք բերված հաղթանակներից՝ զը-
րավված դիրքերից ու ծանապարհ բացել Հայաստանի
տարածքով իրքական գորքերի համար՝ դեպի Բարու:

Այսպիսով մարդարապատի հակամարտը խիզախորեն
մասնակցած հայորդիների եւ այլոց հաղթանակները
հանգստորեն ծախվեց Բաթումի բանակցություններում
ժամանակին իրենց հայ ժողովրդի դեկավարը կոչող՝
ուղեղների կողմից:

Այս իրավիճակում դաշնակցության միակ հաղթա-
նակը եղավ այն, որ սիրով ընդունեցին իրենց պար-
տադրված իրոք-անզլիական անկախությունը, այն էլ
միայն նրևանով եւ շրջակայով ներկայացվող Արա -
բոսթյան հանրապետությամբ:

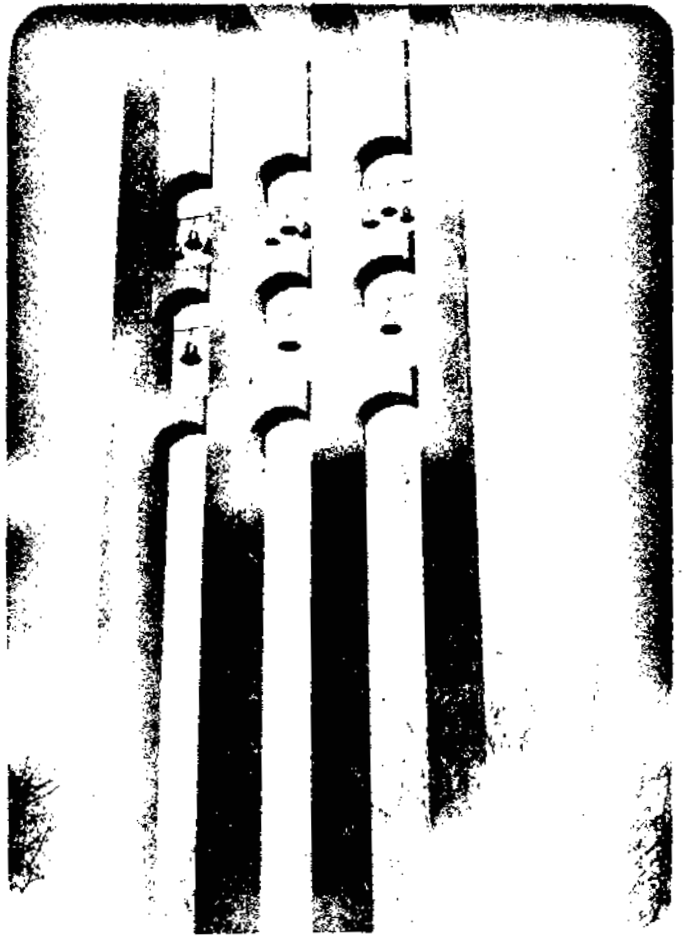
Իսկ ինչ վերաբերում է այդ անկախություն կոչ
ված խաբկաներին, թե որքան ծանր նստեց մեր ժողովը
դի մնացորդին, արդեն ծանոթ են բալորին:

Մինչ վրացիներն ու խուրերը պարբերացիներ
ը հայտարարել էին իրենց անկախությունը, հայ
ազգային խորհուրդը տատանվում էր, այսպիսի պարհու
րելի պայմաններում անկախությունը հավատար էր ա-
նիկ բռնակալության վերադարձին, հայ ժողովրդի նա-
հատակության մի նոր շրջանի, եւ դրանով է բացա-
հայտվում, որ ազգային խորհրդի այն նիսաը, ուր բրն
նության առնվեց անկախությունը, ասիլի նման էր սր
գավոր տան, ուր ննջեցյալ կար տարածված: (Ս. Ար-
բացյան, Անկախ եւ Արացյալ Հայաստան գրքույկ էջ
45-46):

Սարդարապատի խիզախ պիմազրությունը տարիներ
շարունակ մեր վերնասխալի մենատիրական ձգտումնե-
րով օգտագործվելուց հետո, ներկայումս ձեւական փո
փոխություններով շարունակվում է շահագործվել
այլ ուղղություններով, հասկաբես այս օրերին, նրբ
հայրենի պետականության կողմից վերաբեկորվում է
1918-ի մայիս 28-ը եւ ետագույն գրուշը:

Ուստի, հարկավոր է դաս բաղելով պատմություն-

Ուստի, հարկավոր է դաս բաղելով պատմություն-



նից, նամանավանդ Սրբուհյան վերադարձումնրի այսօրե-
րին, ճիշտ զնահատել անցյալը, անսխալ կողմաորոշ-
վել պատճառի-հետեւանրի մեջ, մեկկողմ նեան խոտ-
նախնթուր վեճերը եւ լինել հեռատես, խոհեմ, բայց
անզիջող: Չթուլլատրել հայկական կեղծ դիմակի տակ
թագնված սուեկները, չարաշահման աւտրկա դարձնեն,
հայ ժողովրդի արդար ձգտումներն եւ նորաստեղծ ի-
րավիճակը:

Իսկ մարդարարդի հակառակարտի կապակցությամբ
հայ ժողովրդից բացի, ոչ որ իրավունք չունի խոսել
հաղթանակը կերակելու անունից: Եվ մահու ու կենաց
այդ ներոսամարտում մասնակցաց ոչ մեկին չսխալի վո
րագնահատել մյուսից այլ՝ յուրարանչյուրին տալ
իր արդար զնահատականը: Սրբուհյան ընդմիջա վերանան
ստի ու կեղծիրի վրա հիմնված թյուրիմացություննե
րը, առիթ շնծայելով շարաշահող կողմերին:

Սարդարապատը հայ ժողովրդի նորապույն պատ-
մության ամուր միասնականության խորհրդանիշն է
ուստի նույն քարձրուների վրա պետք է պահել այն:

Հ.Յ.Դ-Ն ԵՐԵԿ ԱՅՍՈՐ ԿԱԳԸ

Բ. ՄԱՍ

Դաշնակցության դիրքերը ներկայացնող Մարուխյանը միաժամանակ չի կարողանում զսպել իր աստ-լուծյունը Խ.Միտլիսյան հանդեպ եւ թագցնել իր հավատամքը "քրկարար" արեւմուտքին:

Եթէ այսօր Հ.Յ.Դ-ի Դաշնակցութիւնը չի շարունակեր կարգ մը նախկին դործեւածները, աստիկա կընէ որովհետեւ իրերու ներկայ դարգացման լոյսին տակ զանոնք անհրաժեշտ չի նկատեր. կարողութեան հարցը չէ, ամէլ՝ իրապաշտութեան:

Հ. Մարուխյան
Աւեր 5 փետ. 1989

Վերջին տասնամյակին, օրը հայ ժողովուրդը թնայական գեանի վրա հայրենիքից-սփյուռք գեանում է ազգային գործունքի փուլում եւ թե միջազգային ասպարեզում մնշված ժողովրդների միասնական մակառ գաղութատիրութեան եւ թուրքիո ծավալապաշտութեան համառարած սպառնալիքին դիմադրելով հզորա-նում ու իմաստավորվում է: Այսուամենայնիվ դաշնակցութիւնը այլեւս չի համարակվում իր անցյալի զգվելի գործելածներին դիմել. եւ պարտադրաբար կեղծ դիմակով է ներկայանում:

Մինչդեռ, նույն կուսակցութիւնը անցյալում բացիբաց եւ ստանց ամաչելու սպառնում էր.

Զգու՝ յշ, կրեմլ, Դաշնակցութիւնը արթուն է... եթէ հա ուզի, 24 ժամում իր թաթի տակ կը տրորի բեղ...
Վահան Կալասարդյան
Աւեր 14/10/1965

Երբէք չայաստարը բուշահիկեան չի լինի, արձուն է հոսել, արձուն էլ կը հոսի, բայց չայաստարը դաշնակցական կ'ընի...
Հովիկ Դեբրջյան
փետ. արկածախ. կազմակերպիչ

Մարուխյանը ավելին է բացահայտում իր կուսակցութեան դիտավորութիւնը, պատմութեան այս ժամանակահատկութեամբ, երբ շարունակում է ասել.



... Հայ ժողովուրդը պարտի... պատ-րաստ ըլալ... ինքզինք պարտադրելու, անմիջապէս որ առիթը ներկայանա: ... պետք է հետեւիլ իրադարձութիւնը - ներին հարմար առիթէն օգտվելու համար... :
Մարուխյան
Աւեր 5 փետ. 1989

Գործապես այս է դաշնակցութեան նպատակը. մարկիորեն օգտագործել Գորգաշովյան նոր քաղաքականութեան ընծայած հարմար առիթը. ոչ հիմնական, եւ խոնաշփոթ հարցեր ստեղծել, ներքնապես չլատելով հայ ժողովրդի միակամութիւնը: Դրա պարզ օրինակն է, ԱՐՅԱԽՅԱՆ ԳԱՀԱՆՔԱՏԻՐՈՒԹՅԱՆ թոնուր-հին, նրանց խաղացած դերը:

Խիստ հետաքրքիր է կուսակցութեան խոսնակի արտահայտութիւնը թուրքիային սատարող Արեւմտյան ուժերի, նամանականը Ա.Մ.Ն-ի նկատմամբ, որտեղ ասում է.

... Մենք գիտենք, որ այս գորակցութեան հետին, կը կանգնին քաղաքական, զինուորական և մանավանդ տնտեսական պատճառներ... այնուամենայնիվ համոզված ենք եթէ անոնք (Արեւմուտք) լուսաբանվին մեր հարցին և... ազգային ազատագրական պայքար մղող ժողովրդների հարցերուն... անոնց դիվանագետները պիտի փորձէն իրենց ինպատակ մայնը լսելի դարձնել մեզի և... : Մարուխյան

Աւեր 5 փետ. 1989

→ Կարգ իրողությունն է, որ դաշնակ կուսակցուծ
յան կողմից տասնամյակների ընթացքին սահմանած հա
յուկյան թշնամիների շարքում ոչ մի տեղ չկա թուր
քիային սատարող կայսերապաշտ վարչակարգերի համար
հակառակ նրան, որ նույն շարքում անպակաս է խոր
հրդային միություն անունը:

Կաշնակցության քաղաքական ուղեգծում զոյուծ
յուն չունի մի այնպիսի կետ, որ հայ ժողովուրդին
հրավիրոս կայսերապաշտության հակահայ քաղաքակա
նության դեմ պայքարելու:

Օրք պկւարկ նետնք տարրեր ժամանակաշրջան
ներում նրանց սահմանած թշնամիների բանակին կը
տեսնենք.

- 1920-30 Մեր միակ թշնամին խորհրդ-
դային Միությունն է.
- 1934-45 Մեր միակ թշնամին խորհրդ-
դային Միությունն է.
- 1945-65 Մեր միակ թշնամին խորհրդ-
դային Միությունն է.
- 1965-75 Խ+ Միությունն, խուրքիա, խ +
չայաստան.
- 1975-82 Մեր միակ թշնամին թուրքն
է.
- 1983-87 Թուրքիա, խ+ Միություն.
- 1988-(Թ) Թուրքիա:

Արեւմտասեր դաշնակցությունը, արդարացնելով
արեւմուտքին, փորձում է ՀԱՅ ԴԱՏ-ի մասին նրանց
չուսաբանություններ տալ. որպեսզի նրանք ձգելով
իրենց քաղաք-տնտեսական շահավետ աղբյուրը՝ Թուր
քիան, Հայոց ի նպաստ դիրք մշտն եւ պաշտպանեն
հայ ժողովրդի արդար պահանջատիրությունը:

Հետաքրքիր է, որ նա ոչ միայն հայ ժողովրդ-
դին է հրավիրում արեւմուտքին խելքի բերելու, այլ
խրատ տալիս նաեւ մյուս մշտված ժողովրդներին,
ընթանալ միեւնույն ուղղութիւնը:

Տեսնենք անցյալում ի՞նչ էին ասում նրանք,
նույն հարցի վերաբերյալ:

Այն իրողութիւնը, որ Թուրքիա կը
զտնւի, ազատ աշխարհին հետ իրաւամբ
բարիք մըն է և ոչ թէ չարիք մը:
չուսաբեր 26 շունիս 1963

Մի ջազգային ներկայ կացութեան
մէջ, Թուրքիոմ, ազատ աշխարհին հետ ը-
լաւը ոչ թէ չարիք մը, այլ բարիք մըն
է ազատտենչ հայութեան համար...:

Ռո. Դարբինյան
Ազդակ 21 փետրվար 1984

Հայ ժողովուրդը չի կրնար ըլալ
յոյետական բունապետութեան հետ, այլ
պէտք է ըլլալ հակահամայնապար Արե-
ւմուտքի հետ, որպէսզի անոր օգնութե-
ամբ և իր բախտակից ազգերու հետ մի
ասին օր մը տիրանալ իր ազատութեան
ու անկախութեան:

Ռո. Դարբինյան
Հայրենիք Թիվ 7/63
էջ 8

Թուրքիան իր դատով ու պայքարով
միացել է արեւմտյան աշխարհին, որ
նույն աշխարհին դատով ու ժողովրդա-
կան դավանանքով միացել է նաև հայ
ժողովուրդը՝ իմացիր դաշնակցութե-
յունը:

1955 կահերեուս
դաշնակցական 16-րդ
համագումար

Անա այս ժամանակաշրջանում, միջազգային կայ
սերապաշտությունը նկատելի կերպով զիջումներ է
անում մշտված ժողովրդների հեղափոխական, զանգվա-
տային պայքարների հանդեպ, մինչդեռ դաշնակ կու-
սակցությունը չի ուզում ընդունել, որ արեւմուտ-
քը ոչ թե չի կարող հայ եւ մյուս պայքարող ժողո-
վրդների կողքին լինել, այլ նույնիսկը նրանց բը-
նական թշնամին է:

Աշխարհի իրավագրկված բոլոր ժողովրդների պայ
քարը միշտ էլ հիմնականում ուղղված է եղել նույն
արեւմուտքի դեմ:

Ոչ միայն խարկանք այլ դավանանություն է
հայ ժողովրդին կայսերապաշտ ուժերի նկատմամբ լա-
վատես դարձնելը:

Հայ ժողովուրդը ոչ թե ներկայիս, երբեւէ հա
վատք չի ընտայել արեւմտյան մարդատյաց ուժերին:
Օրինակների շարանը կարող է շարազանց երկա-
րել, սակայն սրանով բավարարվենք:

Այս նյութով ոչ թե նպատակ ունէինք վերլու-
ծել դաշնակցության "նոր" քաղաքականությունը, ո-
րը հիմնված է ստի ու կեղծիքի վրա. այլ մի թու-
ցիկ պկւարկ էր նրանց վերջին շրջանի գործունե-
ության, որոնք գրի են առնված իրենց իսկ գրչակ-
ների միջոցով:



Մոտ 1000 դարբարդցիներ, պարեն ու տեխնիկայով, ադետի վայր ժամանեցին եւ մասնակցեցին փրկարար աշխատանքներին:

Սով. Նարբադ թիրթր ամեն օր դարբարդցիների անպաճույճ 'համեստ, պարզ' ցավակցություններն էր հայտնում Մայր Հայաստանում տուժածներին: Բազմազար դարբարդցիներ իրենց օջախը հրավիրեցին անօթեւաններին խոստանալով, որ "Աչքի լույսի պես կինամեն հատկապես որբացածներին":

Այսպես: Եվ բնական հարց է ծագում այժմ որ բարեկամության բազմաթիվ կամուրջներն են կապում երևանը աշխարհի չորս ծայրին, ինչու են միեւնույն ժողովրդին արհեստականորեն երկու հատվածների բաժանում:

Գեկտ, 9-ին կայացավ Հ.Ս.Ս.Հ. բուհերում սովորող արտասահմանցի ուսանողների հանդիպումը հանրապետության եւ միութայն ժող. կրթութայն մինիստրութայն պատասխանատու աշխատողների հետ:

Հանդիպման բուն առիթն էր, ումն ատությամբ, մոտ 120 արտասահմանցի ուսանողների ներկայացրած դիմումը Հայաստանից այլ հանրապետություններ փոխադրվելու կապակցությամբ: Հիշյալները ցանկացել էին այլ հանրապետություններ փոխադրվել, բանի որ Հայաստանում տեղի ունեցած երկարատեւ դասադուլները, իբր թե, պատճառ էին դարձել նրանց ուսման որակի իջեցմանը: "Հայաստանի բուհերում սովորում են շուրջ 1500 արտասահմանցի ուսանողներ, որոնցից 800-ը սփյուռքահայեր են":



Հանդիպումը սկսեց մտքերի աշխուժ փոխանակմամբ: Սփյուռքահայերը, Արտասահմանցի (ոչ հայ) 120 ուսանողների Հայաստանից մեկնելու հարցը որոշ չափով, վերագրեցին կենտրոնական տեղեկատվական գործակալություններին, որոնք ընդհանրապես սրխալ մեկնարանելով Հայաստանի գործադուլներն ու դասադուլները՝ թյուր կարծիք են ստեղծել անտեղյակ անձանց մոտ ուստի եւ ծագել են նման հարցեր...

"Պիտի ասել, որ սփյուռքահայ ուսանողներն էլ պատասխանատու են այս ուղղությամբ, բանի որ Հայաստանյան իրադարձությունների մասին լուսաբանական բավարար աշխատանք չեն կատարել, արար, լսողցի, քամփուչիացի եւ այլ ուսանողների շրջանում":

Ս.Ս.Հ.Ս. ժող. կրթութայն մինիստրութայն աշխատակիցները, բոլոր ուսանողներին լսելուց հետո հայտնեցին որ հնարավոր չէ այդպիսի մեծաքանակ ուսանողությանը փոխադրել ուրիշ հանրապետություններ: Ուստի կկարգադրվի բուհերի ղեկավարներին ամեն ինչով օգնել օտարերկրացի ուսանողներին, որպեսզի նրանք բարձր մակարդակի կրթություն ստանան Հայաստանում սովորելու տարիներին:

Հանդիպման վերջում արձարձվեց ուսերնն եւ հատկապես հայերնն լեզվով մասնագիտական գրակա-նության պակասը: Ուսանողները հույս հայանեցին, որ այս ուղղությամբ էլ կմտածեն պատասխանատուները:

Թուրքիայի վարչապետ՝ Թորգոթ Օզալը, Անգարա-յում հունիսի սկզբին, հայաարարեց, թե Բուլղարիան դուրս է հանում իր թուրք հպատակներին եւ մինչեւ հիմա հազարավոր թուրքեր են անցել Բուլղարա-Պրբական սահմանը:



Նա բննադատելով արեւմայան պետությունների պահանսած լուությունը, այս առնչությամբ ասաց՝ ամթ է մարդկության համար, նամանավանդ նրանց, որոնք խոսում են մարդկային իրավունքներից միայն այն ժամանակ, երբ իրենց է վերաբերում հարցը:

Իուրրիայի վարչապետը հունիսի 17-ին նույնիսկ մի խումբ բարձրաստիճան պատասխանատուների եւ բանի թղթակիցների հետ այգեկց երկրի սահմանային շրջանները, համաշխարհային կարծիքի ուշադրությունը գրավելու համար այդ հարցին:

ՄԱՅԻՍ 28-Ը ԵՎ ԵՌԱԿՈՒՅՆԸ

Ընթացիկ տարվա մայիս 28-ին Հայաստանի Գերա յուշյն խորհուրդի նախագահությունը ծայրերի մե- նամասնությունը որոշում կայացրեց 1918-ի մայիս 28-ը ճանաչել ՝ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱ- ԿԱՆԿՄԱՆ ՕՐ՝ և ԵՌԱԿՈՒՅՆ՝ կարմիր-կապույտ-նա- րնջագույն դրոշը՝ համարել ՝ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՆԻՇ՝ :

Պատմության այս ժամանակահատվածում ընդուն- ված վերոհիշյալ հրամանավորը վերլուծվեց տարբեր հասկացողությամբ. մեկ կողմը՝ դաշնակցական մա- մուլը անմիջապես իր մեղքը քախելու միտումով և ամբողջությամբ մեծ խրախճանքով ՝ ըստույնաց սույն հարցին. իսկ մյուս կողմը՝ հայրենասեր ճա- կատը, իր կարգին տարբեր մեկնաբանությամբ երեւան եկավ :

Հիշյալ դիրքորոշման պատճառը կարելի է փնտ ռել միջազգային հարաբերություններին փոփոխութ- յանց՝ Գորքաշովյան վերակառուցման և հրապարա- կայնության մեջ, որի ալիքը նաեւ հասավ մինչեւ Հայաստան և հայրենի գանգվածներին սվեց խիզա- խություն, նոր դրույթներ առաջադրելու :

Այս նոր իրադրությունը, աներեւակայելի փո- փոխությունն առաջացրեց միջազգային զետնում՝ եր- կու վերուժերի միջեւ զոյություն ունեցող հարա- քերությունաց մեջ, այնպես որ ՝ պաղ պատերազմը ՝ իջեցվեց նվազագույն շափի: Յուրաբանչյուր կողմ որդեգրեց իր յուրահատուկ քաղաքականությունն ու տակախկան: Միեւնույն թաղաքականության ծիրի մեջ պետք է տեսնել թ. Հայաստանի Գերագույն խորհուր դի ոչ անակնկալ և նրբանկատ որոշումը ՝ 1918 մայիս 28-ի և Երագույնի վերաբերյալ :

Վերակառուցումը անհրաժեշտ է նկատում ինչ- պես վիթխարի նվաճումների, այնպես և անցյալի դժբախտությունների ազնիվ ըմբռնումը, դրանց չի- ակատար ու ճիշտ քաղաքական գնահատականը, իսկական քարոշական որոշում տալու ապագայի համար :

Այնպես, որ թ. Հայաստանի կողմից ընդունված վերջին որոշումը, վերջակետ դրեց հայ հետադիմութ յան կողմից ամբողջ 70 տարիներ քաշքշուկի, շահա- գործման, մենատիրության և այլ քայքայիչ նպա- տակների համար ազդու գործիք դարձած վերոհիշյալ հարցերին :

Հայրենի հողում վերագործնելի ավելի քան մի ամյա բուռն պոթկուսներուց հետո, թ. Հայաստա- նի օրենսդրական մարմինը (գերագույն խորհուրդը)



պետականության գիտակցությամբ, այս տարի մայիսին իր որոշումով պետական վախերակոնացման արժանաց- րեց մայիս 28-ը և Երագույն դրոշը: Սակայն ինչ- պես միշտ չդադարեցին հայ հետադիմության շահա- գործողական ընույթով գործելու միտումները :

Ամբողջ 70 տարիներ հայ ժողովուրդը այդ խոր հրդանիչներով տարանջատել փորձողները, այսօր փոր ժոււմ են առիթից օգտվելով թ. Հայաստանի պետական որոշումը շահագործել իրենց ամբոխավարության ա- վելի ամրապնդման համար, հայության մոտ ներկայա- նալով իբրև միասնականության ջատագույններ: Բնակա նաբար խոսքը վերաբերում է ընդմիշտ պատեհապաշտ Հ. Յ. Կ. -ի ղեկավարության: նկատի ունենալով, որ նույն այդ ղեկավարության խաղի մեջ ընկած ըս - փյուռքահայ հայրենասեր խավերը, ովքեր բացարձակա պես ժխտում էին 28 մայիսի ու Երագույնի պատմա- կան ընույթը՝ ելնելով հայրենասիրական դիրքերից անճրկած մտայել են թ. Հայաստանի արձակած որո - շումը ղյմաց :

Ուստի ճիշտ արժեւորելու համար հիշյալ որո- շումը՝ հարկավոր է նկատի ունենալ հետեւյալ կա- րելոր մատնանշումները :

1918-ի մայիս 28 թվականը, ըստ որոշման՝ հայ- տարարվեց հայկական պետականության վերականգնման օր՝ ինչ որ փաստացի մի իրողություն է, որը անց- յալում նույնիսկ չի միտվել, այլ միայն անտեսվել է: Նա էլ այն պատճառով, որ քախտախնդիր դաշնակ ղե կավարությունը սույն թվականը միշտ միայն իրեն վերագրելով՝ այն ներկայացրել է իբր փառահեղ Ա. ԱՅՍՈՒԹՅԱՆ հռչակման օր :

Երբ նույն քախտախնդիրների պարագլուխ՝ Ա. Ա- րացյանը անգամ ընդունել էր, թն այդ անկախություն



նը ինչ որ ձեռով պարտադրված էր եղել եւ իրենց իսկ երեւակայած Հայաստանից բացարձակապես տարբեր մի իրականութեան դեմ հանդիման էին գանգվել :

Այդ որոշումը գրչի մեկ հարվածով օգտավետ եղավ եւ պիտի լինի համայն հայութեան քան նախկինում որ անտեսելով շահագործումի առիթ էր ընծայել հայ հետադիմութեան :

Պատմական Հայաստանի արեւելյան նահանգներից մի քանիսի վրա հայկական պետականութեան անվանական անկախութիւնը ստեղծելը, եւ նրա անփառունակ վախճանը արդեն ծանոթ է բոլորին :

Ուրեմն հարցը հստակ է, թ. Հայաստանը միայն արժեւորել է պատմական մի իրողութիւնն՝ ինչ որ համայն հայ ժողովրդի իրավունքն է եւ ոչ թե դաշնակ կուսակցութեան մենաշնորհը :

Ինչ վերաբերում է եռագույն դրոշին՝ դա եւս իր ճիշտ արժեւորումը գտավ թ. Հայաստանի խորհրդարանի կողմից՝ երբ այդ մեկը պաշտոնապես ճանաչվեց իբր՝ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՆԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՆԻՇ. որով այն դուրս եկավ դաշնակ ղեկավարութեան մենատիրական փորձերից, որպես կուսակցականացած խորհրդանիշ ներկայացնելու միտումներից :

Հայրենի գրող Կարեն Սիմոնյանի խոսքերով, որ հայրենի մտավորականութեան բացարձակ մեծամասնութեան տեսակետն է՝ ներառյալ նարաբաղ կոմիտեի անդամներինը՝ "Այդ դրոշը պատկանում է ամբողջ հայ ազգին եւ ոչ թե ինչ որ մի կուսակցութեան" :

Իաշնակ կուսակցութիւնը ամենատիւր ուրա - կատարութիւնն է ունեցել եռագույնը օգտագործելու ազգաբանդիչ եւ երկփնդկիչ նպատակներով, մանավանդ այդ ապիկար ղեկավարութեան հայրենի հողի մնացորդից վերջնականապես դուրս շարտվելուց հետո ի մասնավորի սփյուռքի տարածքին զաղխական ու հայրենադուրկ հայորդիների վրա իրենց ազդեցութիւնը հզորացնելու դավադիր դիտավորութեամբ. անշուշտ ընդմիջտ ի շահ կայսերապաշտ արեւմտյան իրենց տիրերին :

Թ. Հայաստանի խորհրդարանը եռագույնին վերա դարձրեց իր իսկական տեղը՝ պատմականորեն թանգարանում ու ներկայի առումով՝ ազգային խորհրդանիշի եւ ոչ թե ինչ որ կուսակցութեան կամ անվանական անկախութեան իբր խորհրդանիշ բաշքշուկին՝ արդեն լարոյազուրկ դարձած տիրաճնդակների կողմից օգտավորվելու դիմաց՝ դրսում Հ.Յ.Դ. -ի ղեկավարութեան իսկ ներսում Հայրիկյանականների մնացորդաց :

Այդ որոշումը գրչի մեկ հարվածով օգտավետ եղավ եւ պիտի լինի համայն հայութեան՝ քան նախկինում, որ անտեսելով շահագործումի առիթ էր ընծայել հայ հետադիմութեան : Ուստի սփյուռքահայ իրավ հայրենասեր կողմերը պետք է ճիշտ գնահատեն հայրենի պետութեան որոշումը այս ուղղութեամբ :

Այդպիսով մի անգամ ընդմիջտ վերջ է դրվելու այն ապիկար ծախված քաղաքականութեանը, որը դաշնակ ղեկավարութիւնը փորձում է Հայաստան ներածել՝ շարաշահելով ազգային վերադարձները : Սփյուռքում ունեցած իր քայքայիչ դերը այնտեղ եւսի կատար անելու՝ արհեստականորեն բաժանելով հայրենի գանգվածները. Կրկին ի շահ կայսերապաշտ իրենց տերերին :



ՄՐԳՈՒԹՅՈՒՆ

Պերթիս 24-25 թղ համարում լույս տեսած "հայկական առակների ծաղրապատկերներ" մրցութեան բաժնի թիվ 1-ին ճիշտ պատասխանողներ եղան մի քանի հոգի, որոնցից ընտրվեցին.

- Գրն. Եղվին Համբարչյան
- Գրն. Հարութ Գասպարյան
- Թիվ 1-ի պատասխանն է . Բերանիտ չափը իմացիր :
- Թիվ 2-ի պատասխանն է . Հորդ խոսքը լսիր :

Տեղի սղութեան պատճառով անցյալ եւ սույն համարներում լույս չընծայվեց մրցութիւնները, հուսալով զաւիթ թվերում պիտի հրատարակենք հիշյալ սյունակը :

ՃՇՏՈՒՄ

(ԱՐԱՔՍ թիվ 26-27 էջ. 25 առաջին սյունակ)

"Մեր առջեւ դրւած հարցը սովետական կոչված Հայաստանի ազատագրումն է սովետական լուծէն եւ ազատ ու անկախ հայաստանի ստեղծումը : Բան մը գոր ներկայիս մենք մեր սեփական ուժերով միայն չենք կրնար իրագործել, այլ ուզենք թե չուզենք պետք է գործակցենք մեր անմրջական հարեւաններուն (խորքիս) հետ :

Ռուբեն Կարքինյան
Հուլիսի 26 հուն. 1963

ԻՐԱՆԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՄԵԾ ԱՄԱՋՆՈՐԴ ԵՎ ՀԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԷՄԱՄ ԽՈՄԵՅՆԻՆ

Իրանի իսլամական հեղափոխության առաջնորդ իմամ խոմեյնին ծնվել է 1900թ (1279) խոմեյն գավառաքաղաքում: Ինը ամսականում հայրը սպանվում է՝ երբ 47 տարեկան էր... Երեխաներին պահելու հոգսը ընկնում է իր մոր՝ շաշար Ահմադիի վրա, որը ջանասիրությամբ և նեղու-խոնարհությամբ մեծացնում է գավազներին: Իմամ խոմեյնին իր նախնական կրթությունը ծննդավայրում ավարտելուց հետո, գնում է Արաք ուսումը շարունակելու համար: 1927 (1306) թվականին իմամ խոմեյնին ամուսնանում է Միրզա Մոհամմադ Մադաֆու աղջկա հետ, որը թեզրանի նշանավոր կրոնական առաջնորդներից մեկն էր: Այս ամուսնությունից ունենում է երկու տղա և երեք աղջիկ:

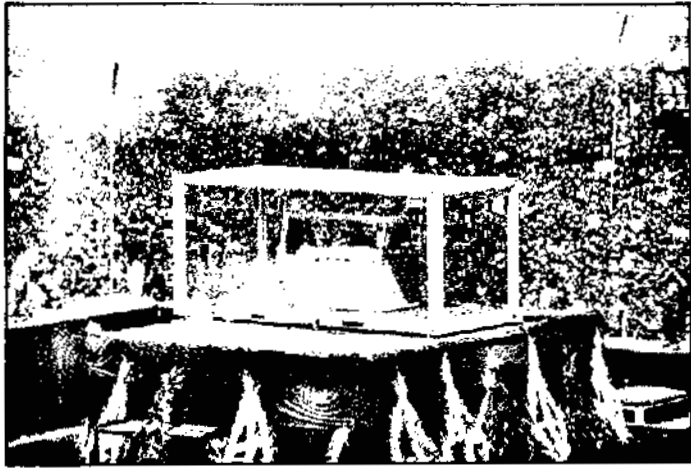
Կրթությունը Մոսկովում և շաշար Բուսթաֆային 40 տարեկան հասակում, նա հատակում են գահալվել վարչակարգի վարձակալ ռեժիմի դեմ:

1962 (1341) թվին, երբ Ամերիկայի շահապետությունը նախագահի կարգադրությունով, այսպես կոչվող Վախաշահի հեղափոխության ծրագիրը, դավաճան թագավորի միջոցով գործադրության դրվեց, իմամ խոմեյնին կտրական դիրք բռնեց ամերիկյան այս ընթացքի դեմ: Եվ հայտարարեց՝ «Աշխարհը թող իմանա, որ սրանք (մեջիսի պատգամավորներին է ակնարկում) իրանի ներկայացուցիչները չեն սրանք իրան երկրի դավաճաններն են»: Սա մի բողոքի ճիշ էր թագավորի բռնապետությունը ամենագործող շրջանում, որ նա դոմի ֆեզիե դպրանոցում արտահայտվեց, երբ ճառում էր Վախաշահի մասին:

Երկրում տիրող խիստ գործնականության հետևանքով, 1963 (1342) թվի շունիս 3ի ճառը, մամուլում երբեք չհրատարակվեց: Իսկ իմամը իր ճառում ասել էր՝ «Եթե երկիրը ամերիկացիների կողմից բռնազրկվել է, ուրեմն ասացեք մեզ, այս երկրից դուրս անեն»:

Ամերիկայի շահապետության նախագահը թող լավ իմանա, մեր ժողովրդի ամենատեղի մարդն է, Ամերիկան էլ ասելի է մեր ժողովրդի կողմից, հիմա Ղորանը նրա թշնամին է և իրանի ժողովուրդն էլ նրա թշնամին:

Պարոն, (խոսքը թագավորի մասին է) մեր բոլոր դավաճանությունները Ամերիկայից է, մեր ամեն դավաճանությունները իսրայելից է: Իսրայելը Ամերիկայից է, այս



պատգամավորները Ամերիկայից են, այս նախարարներն էլ Ամերիկայից:

Իմամ խոմեյնին իր այդ ճառում, որի հետևանքներին տեղյակ էր, գալուցով բըզվեց... Եթե խոմեյնուն կախաղան հանեն դարձյալ չի համակերպվի:

Ֆեզիե դպրոցը իմամի այս ելույթից հետո, բորբոքվեց և անմիջապես աշխատանք ծավալվեց ժողովրդին փողոց, ցույցի դուրս բերելու: Երկու օր այսինքն՝ շունիս 5ը 1963 (1342) թվի իրանի ժողովուրդը երկրի զանազան քաղաքներում ոտքի ելած ցույցեր կազմակերպեցին, իհարհանք դարձավ ցուցարարների կենդրոնը և իհարհանք թանքերը գրավեցին փողոցները: Երբ շարունակ հարձրգություններ բարձրացան զանազան քաղաքներում մինչև որ շահի բռնապետությունը, երևույթապես, գնդակի ուժով և քաղմաթիվ պայքարի ելած մարդկանց նա հատակելով, կարողազավ ցույցերին վերջ տալ կարճակարգը գիտեր, որ երբեք չի կարող խոմեյնուն լուծել իր դահիճներին ուղարկեց Ղոմ և իմամին կալանքի տակ առան:

Երբ խոմեյնուն բանտում հարցրին՝ Որտե՞ղ են քո կողմնակիցները: Իմամ խոմեյնին չափազանց հանգրստ և առսպասելիորեն պատասխանեց՝

«Իմ պաշտպանները օրորոցների մեջ ծծկերներն են»:

Ժողովրդական հեղափոխության այս շըբեղ օրերում, մարդիկ մի անգամ ևս վերհիշում են իմամ խոմեյնու խոսքերը, որ ասաց Ղոմի ֆեզիե դպրոցում.

«Այսօր ինձ հայտնեցին թե մի քանի կրոնականների, Ալազովության կազմակերպություն (Սավաթ) են տարել և ասել...»

→
 Դուք երեք խնդրի մասին չխոսեք, սրան —
 ցից բացի ինչ ուզում եք ասեք:
 1—Բազավորի հետ գործ չուենաք և նրա
 մասին ոչինչ չասեք:

2—Խորայելի հետ գործ չուենաք:
 3—Դուք չասեք կրոնը վտանգի մեջ է:

Այն մեք այս երեք հիմնական խնդիր
 ների մասին չխոսենք, այս ի՞նչ ասենք:
 Մեր բոլոր դժվարությունները կապված
 են այս երեք խնդիրների հետ...

Այն օրերին այս պատմական ճառը այն
 պիսի ազդեցություն թողեց ժողովրդի վը
 րա, որ դատարկ ձեռքերով և բռունցքված
 փողոց դուրս եկան և կոպեցին թանքերի
 թնդանոթների դեմ ու բազմաթիվ զոհեր
 և վիրավորներ սպին:

Շահի բռնապետական վարչակարգը, իր
 տհաս մտայնությունը, ժողովրդի ընդվզու—
 մի ազդակը, զնդակով խեղդեց և իրանի
 իսլամական շեղափոխության առաջնորդին
 աքսորեց Թուրքիա, այս ամստեղից իրաք
 մինչև որ 15տարի անցնելուց հետո ժո—
 ղովուրդը զգալով իր ազգային անկախու—
 թյան և կրոնի դեմ նյութված վտանգը, մի—
 ազամորեն հեղեղի պես լցվեց փողոց և
 կարճատև պայքարով, կարողացավ
 1979 թվի փետրվարի 1—ին, իրանի հեղափո—
 խություն առաջնորդի վերադարձը մեծ շու—
 քով դիմավորել:

Դիմավորող ժողովրդի խիստ շարքերի
 միջև ժամեր տևեց մինչև իմամ խոմեյ —
 նին ժամանեց «Բեհեշտ Զահրա» գերեզ—
 մանոցը և իր պատմական խոսքը արտահայ—
 տեց:

«Ժողովրդի օգնությունը խիստ էմ
 այս կառավարության բերանին»:

Այդտեղից նա Բախտիարի կառավարու—
 թյունը ապրիլի հայտարարեց և մի քանի
 օրից հետո, ինքը նոր կառավարություն
 նշանակեց: Այսպես քաղաքային կռիվները
 շարունակվեցին մինչև փետրվարի 10 — 11
 երբ իրանի ժողովրդական ուժերը արյու—
 նակի կռիվներից հետո, հաջողեցին ամ—
 բողջ կառավարական կարևոր հիմնարկներն
 ու գորանոցները գրավել և վերջակետ դը
 նել 2500 ամյա թագավորական նեխած վար
 չակարգին:

Իրանից հետո տաս տարիներ նա իր
 խորհուրդներով և պատգամներով առաջ —
 նորդեց երկրի ղեկավարությանը՝ ներքին
 թե արտաքին քաղաքականության գծով,
 դուրս բերելով զայն արևմտյան կայսերա
 պաշտական կախվածություններից:

Արևմտյան կայսերապաշտության պարտա
 դրած 8—ամյա պատերազմն իսկ, չկարողա —
 ցավ պարտության մատնել իմամ խոմեյնիի
 առաջնորդած հեղափոխությունն ու ստեղ

ճած իսլամական Հանրապետությունը:
 իմամ խոմեյնին մնալու է համաշխար—
 հային պատմության եզակի դեմքերից մեկը
 որի լավադուռյն փաստը իր թաղման մաս —
 նակցող միլիոնավոր ժողովուրդն էր:
 Հանգիստ իր հոգնաքեկ ոսկորներին:

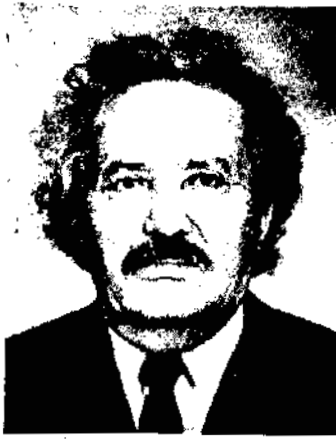
ՄԱՍՆԱԿՑԵՆՔ ԵՐԿՐԻ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆԸ

Ավելի քան ինը ամիս է անցնում, որ
 իրանի իսլամական Հանրապետությունը ըն
 դունեց Ազգերի կազմակերպության 598րդ
 վճռագիրը:

Երկրի առաջնորդություն պատմական ու
 կարևոր այդ որոշումը, վերջ տալու հա —
 մար ութամյա իրաքի՝ իրանի դեմ պատե —
 րազմին, այնպիսի ժամանակաշրջանում տե —
 ղի ունեցավ երբ Բասսական իրաքի քարոզ
 չությունը, պատերազմի պատճառը վերագը —
 րում էր իսլամական Հանրապետության
 ռազմամոլություն:

396 վճռագրի ընդունումը հանգուց —
 յալ իմամ խոմեյնու կողմից, չեզոքացրեց
 իրաքի Բասս ուժիմի քարոզչություն, եր —
 կիրը մտավ մի նոր քաղաքական և տնտեսա
 կան շրջագծի մեջ և այդ շրջանը երկրի
 վերակառուցման շրջան է կոչվում: Սեթամ
 յա պատերազմը՝ մարդկային կորուստի և
 ունեցվածքի մեծ վնասներից բացի տակն
 ու վրա է արել երկրի տնտեսական կա —
 ուցվածքը: Իրաքի՝ իրանի դեմ պարտազըր —
 ված պատերազմի հետևանքով, որը Սյերի —
 կայի իմպերեալիստական հակամարդկային
 քաղաքականության թելադրանքն էր, երկրի
 բազմաթիվ գործարաններ, արտադրական մի —
 ավորներ, քաղաքներ, նախի զտարաններ մե
 ժպետ սպերվել կամ վնասվել են: Այս
 ավերումների հետևանքով հասարակական
 կյանքում առաջացել են բազմապիսի դժ —
 վարություններ: Ինչպես թղթադրամի հոր —
 դումը, ապրանքների արժեքների թանկու—
 յունը, անդործությունը, մթերքի պակասը,
 քնկարանային դժվարությունները և ա —
 մենից կարևորը՝ Բիալի անկումը միջազ —
 գային դրամների դիմաց:

Պատերազմի դադարից և վճռագրի ըն —
 դունեություններից հետո, անհրաժեշտ է,
 նույն միասնական ոգիով, որ պատերազմի
 ընթացքում ամբողջ ժողովուրդը ոտքի
 կանգնած աշխատեց և դիմադրավեց ու զո —
 հողությունների գնով, հաղթահարեց դժ —
 վարությունները, ներկա պայմաններում



ԳՈՒՄԱՆ ԱՇՈՏ

Հայոց երգի կապույտ երկինքը սույն թվականի փետրվարի սկզբին կորցրեց իր փայլուն աստղերից՝ Գուսան Աշոտին:

Գուսան Աշոտը՝ «Աշոտ Հայրապետի Դադաղչյան» ծնվել է 1907 թվականի ապրիլ 25-ին Գորիսում: Պատանի տարիքում ի հայտ է գալիս նրա երաժշտական

ձիրքը: 1946 թվականին լույս է տեսնում Գուսան Աշոտի երգերի անդրանիկ ժողովածուն՝ «Գուսանական երգեր» խորագրով:

Իսկ այնուհետ Գուսան Աշոտի անունը տարածվում է հայոց աշխարհով ու սփյուռքով մեկ ու իր երգերը ուրախացնում, հուզում է տարբեր հավաքներում ու խնջույքներում. ամենուրեք մեծ ժողովրդականություն են վայելում Գուսանի «Հուշարձաններ, Հուշարձաններ», «Այուսյաց սարեր», «Սարի սիրուն յար», «Ով, սարեր, մով սարեր» եւ բազմաթիվ այլ երգեր, առանց որոնց դժվար է պատկերացնել հայ մարդու ուրախությունն ու տխրությունը:

Ժողովրդական երգիչը իր մասին ասում է՝
Գուսանն է՛ն է, որ իր խոսքով,
Կրակի պես մեղմի ցուրտը,
Ուրիշների կսկիծը լա,
Իրեն համար սեղմի շուրթը:

Այո, Գուսան Աշոտը գնաց, իսկ իր մեծարժեք ըստեղծագործությունները մնացին ու կման հայոց սրտերում հավիտյան:

Աս, երկրի վերաշինության համար պիտի ոտքի կանգնի: Երկրի անկախությունը միայն կապված է ի զինվորական ուժի ու զի մադրականության, սովետի շուտ կախյալ է նրա տնտեսական զարգացած վիճակից, որը երևան է գալիս ժողովրդական զանազան ձեռնարկներով:

Եթե հայ ժողովուրդը, ութամյա պատերազմի ընթացքում ամբողջ կարողությունները զավակներին կույի ճակատ ուղարկելով և դրամական ու ապրանքային օգնություններ ճակատին հասցնելով և հատկապես հայ արհեստավորները իրենց իսլամ համագործակիցների հետ ճակատի հետևում ամբապնդում էին ճակատում կույողներին, ներկա պայմաններում, որ կոչվում է վերաշինության շրջան, հայ արհեստավորները որ մեծ անցյալ ունեն, որպես հմուտ արհեստավորներ և շինարարական մշակում թի տերպետք է իրենց ակտիվ ներկայություն մասնակցեն երկրի վերաշինության և տնտեսական բարեկաման ամեն տեսակի աշխատանքներին:

Յուրաքանչյուր ազգ ու համայնք պարծենում է իրեն հատուկ ընդունակությամբ: Մեզ պարծենում է իր աշխարհակալական քաղաքականության մեկ ուրիշը՝ իր առևտրական շնորհքով, մյուսը՝ իր նախնիների պատերազմական հաղթանակներով, իսկ մենք հայերս էլ մեր հերթին



պարծենում ենք մեր արհեստներով, ստեղծագործական տաղանդով, արվեստի և գրականության հարստությամբ:

Իրանահայությունը, որ երկրի բոլոր ասպարեղներում, լավ ու վատ օրերին քաղաքական ու տնտեսական փորձերին մասնակցել է ներկա պայմաններում, որ վերակառուցման շրջան է և հույս անհրաժեշտ են արհեստավոր ու ստեղծագործ տաղանդի տեր մարդիկ՝ պետք է իր լայն մասնակցությունը բերի՝ շնասիրաբար, հատկապես տնտեսական ու ճարտարարվեստի բազմազան ասպարեղներում, օգնելով երկրի անկախության ու հռոաջընթացին:

Օ՛, ԲՆՈՒԹՅՈՒՆ, Օ՛, ՄԱՅՐ...

Հինգշաբթի դեկտեմբեր 15, 1988 թվական:

Աշխարհի լրային կազմակերպությունները այսօր հայոց երկրաշարժի շրջանից մի նոր լուր հաղորդեցին: Մի լուր, որը հնչեց համարյա թե բոլոր ռադիոներից, ծակեց անցավ բոլոր սրտերը եւ մազադաթվեց հայոց պատմության հավերժության մեջ:

Փրկարար խմբերից մեկը Լենինականի ավերակների մեջ, իր մասնավոր սարքերի վրա սրտի զարկեր է արձանագրում: Խուճախ աշխատում է ավելի քան 11 ժամ, կտրում են, հանում, քաշում-քաշքշում ծանր քարերը, բարձրաբերձ ամբարձիչների-կոունկների մետաղյա հզոր ճանկերով սրբում հանում են փլվածքները եւ հանկարծ նրանց հոգնաբեկ ու զարմանքով լցված հայացքների առջ բացվում է հրաշքների հրաշքը:

Մայրը զրկել է իր երկու տարեկան աղջկան եւ չորսը կանգուն մնացած սյունեկներից մեկի տակ:

Հրաշքը բազմապատկում է նրբ բծիչկները նրկատում են որ արդեն ուժասպառ եղած մայրը իր մատերը ծակել եւ 8 օր շարունակ իր սեփական արյունով սնել ու սնուցանել է իր փոքրիկ աղջկան:

Հայոց մայրերը ըզգմաթիվ անգամներ բազմատեսակ օրինակներ են տվել աշխարհին սիրանքի, բաշագործության եւ անձնվիրության:

Այս անգամ էլ 1988 թվականի դեկտեմբերի 15-ին հայոց մեծ ու անավոր երկրաշարժի մահատարած անիվի դեմ նվիրվածությանը եւ անձուերացաբար մարտնչել է Լենինականիցի այս մայրը եւ հաղթել ճակատագրին:

Փառք ու պատիվ բոլոր անձնագոհ մայրերին:

Իսկ ես կարծում եմ, որ դեկտեմբերի 15-ը նըշելի թվական պետք է դառնա մեր պատմության մեջ: Ճակատագրի եւ ընտանիքի արհավիրքների դեմ պայքարելու եւ մարտնչելու օր:

Իսկ ինչ կասեիք եթե առաջարկենք որ «Նոր Տարվանից» 1989 թվականի դեկտեմբերի 15-ը հայ ժողովուրդը հիշատակի ու տոնի որպես մայրերի օր:

Ի՞նչպես է, տեղին առաջարկ չէ՞:

Խաչիկ Խաչեր
Թեհրան 15.12.88

22 →

բերությունների ընդարձակման մասին : Փրն. Հաշեմին պնդեց հարաբերությունների ամրապնդման մասին և ասաց. — « Սիրելի իմամի վերջին օրերին երբ իր մոտ էի գտնվում, որոշ խնդիրների մասին խոր հրդակցելու ընթացքում ասաց. — Աշխատենք հյուսիսային մեծ հարևանի հետ, բարեկամական հարաբերություն ունենալ : Ընենք այս բաղաբականության ենթ հետեւում և երկու կողմերս էլ շահագրգռված ենք հարաբերությունները ընդարձակելու : « Բունալթեզ փրեսի » Թղթակիցը

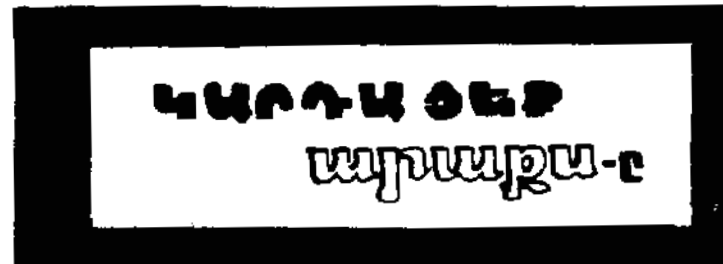
հարց տվեց անլուծելի խնդիրների և դժվարությունների մասին, հատկապես պատերազմի և ապագա տասնամյակի առթիվ :

Ընդհանուր ուժերի հրամանատարության տեղակալը ասաց. — « Սիրելի իմամի ժողովրդի մասնակցությունը իմամի իրազման հուղարկվորության, ամենա վստահելի երաշխիքն է վարչակարգի համար, որ կը կարողանա իր ունեցած տնտեսական դժվարություններն ու խնդիրները լուծել » :

Կա ակնարկեց երկրի հնարավորություններին և ամենահարուստ հանքային պահեստներին, և ավելացրեց. — « Ընենք գազի պահեստի տեսակետից երկրորդ տեղն ենք զբաղում աշխարհում, մենք հարյուր տարվա համար անձեռնմխելի քարյուղ ունենք, մեր պողպատը և գործարանները, որոնք կառուցվում են, ավելի քան 7 — 8 միլիոն տոն են և մեր պետության իրական արտադրությունը, որի պայմանագիրը չապոնիայի հետ ստորագրելու ենք, բայց դեռ անորոշ է, մեզ բավարարելու է :

Պատերազմի խնդիրը դեռ չի լուծվել : Ընենք նպատակ ունենք առանց իրաքին մենաշնորհ տալու, խնդիրը լուծելու ի կատի ունենալով իրաքի դժվար կացությունը, նա այլևս չի պատերազմելու :

Նա անդրդարձավ խաղաղության բանակցությունների հարցին և շեշտեց 598 վճռագրի ճշգրիտ գործադրման : Ընենք 1975 թվի պայմանագիրն է մեր միջև փաստագրված, իրաքն ևս պարտավոր է ընդունելու :





ձեռք բարեկենդանի ԱՐԱՔԱ ամսաթերթի աշխատակիցներին.
Ողջունյն նրանց, որոնց մեծ հավատք ենք ընծայում եւ գիտենք, որ պիտի լավագուստ
հասկանան մեզ:

Թուրքում ենք Գանձարի Կոմիտեի պահելու համար վերջերս ձուլվելով պատահած
այն հարցից, որը մեկ անգամ նորից խոցեց այն երիտասարդության սիրտը. տպագրել
այս նամակը: Ուստի առանց շատախոսելու, ամփոփ կերպով կուզենք ներկայացնել խըն-
դիրը:

Հարցը վերաբերում է Իսֆահանի Սեւան մարզադաշտին (ֆուտբոլի գետնին):
Վերջերս Արարատ Մ.Մ.Միության պատասխանատուները Քաթուլի Օհանյանի ղեկավար -
րությամբ (որը քանի տարի առաջ արտաքին մուծ ուժերի համար լրտեսություն կատարե-
լու հանցանքով ձերբակալվեց եւ երկու տարի քանտ նետվեց) ինչպես նաեւ Իսֆահանի
Առաջնորդարանի ներկայացուցիչ վրեժ Բամարզարյանի եւ Հայրապետ Հայրապետյանի ու
նաեւ թեմական Խորհուրդի նախագահ Սուլեյման Ղարիբյանի ընկերակցությամբ դիմեցին
դատական առյաններին, փորձելով ազելի քան 300 անդամ ունեցող Սեւան մարզադաշտը
խլել այն երիտասարդության ձեռքից, որոնք չեն ենթարկվում իրենց կուսակցական քա-
ղաքակնությունը:

Նրանք իրենց մշտնադիր թիրախը ուղղեցին հիշյալ մարզադաշտի պատասխանատու,
հանրածանոթ մարզիչ եւ սիրված դեմք՝ պրն. Գաբրիել Մանվելյանին: Երբ նրան 15 հու-
նիսին ներքաշեցին դատարան:

Նշելի է, որ հիշյալ անձնավորությունները համախ փորձեր են կատարել, սույն
մարզադաշտը զրավելու նպատակով, սակայն մինչեւ հիմա չեն հաջողել:

Իրենք իրենց ազգային անվանակոչումը աւելոր այս պարոնայք, այս անգամ պա-
տրվակելով թե հիշյալ գետինը Ս. Վանքի պատկանելության մեջ է գտնվում դատ բացե-
ցին պրն. Մանվելյանի, հետեւաբար 300 երիտասարդության դեմ. կրկին շանալով վեր-
ջիններիս ամբաստանել այն կեղծիքին, թե նրանք զրավել են Սեւան մարզադաշտը:

Հարց ենք տալիս, թե Վանքի ունեցվածքը պատկանում է մի հատուկ խմբավորութ-
յան թե այն ժողովրդին:

Արդյո՞ք Իսֆահանի թեմական Խորհուրդը ինչ պատճառով եւ ինչ իրավունքով է
աշխատում մարզադաշտը առնել այն երիտասարդության ձեռքից, նրանց խողնակով փողոց
ներում:

Ճշտվա ամբաստանյալները, այսօր ինչ երեսով են համարձակվում այն երիտասար-
դության եւ Իսֆահանայության դեմ ստի վրա հիմնված դատ բացել:

Իսֆահանի երիտասարդությունը կրկին եւ կրկին հաստատում է, որ երբեք չի
թուլյա տրելու իր առողջ եւ անողորմ մարզամիտությունը օգտագործման վայր դառնա-
մի ինչ կուսակցության համար:

Վերջում բոլոր մարզիկների եւ մարզասերների կողմից մեր ամուր պաշտպանութ-
յունն ենք հայտնում պրն. Գաբրիել Մանվելյանից ու ԱՐԱՔԱից խնդրում այս նամա-
կը հրատարակելով, մեր ժայնը լսելի դարձնել բոլորին:

Մի Խումբ Մարզիկներ
ԻՍՎԱՀԱՆ
20.6.1989

9 →

Միշտ էլ այդպես է եղել, երբ գայլը փորձում է զառնուկի դիմակով ներկայանալ, միայն բացահայտում է իր կեղծիքն ու սուտը:

Թ. Օզալը մի ասուլիսի ընթացքին հայտնեց՝ Օսմանյան ժամանակաշրջանում, թուրքերը դարեր շարունակ մարդասիրական վերաբերմունք էին տածում Քուլ զարներին նկատմամբ, իսկ այսօր բուլղարները ամենամարդկային մոտեցումն ունեն թուրքերի հանդեպ:

Օզալը միշտ մոռանում է, որ հարյուրամյակներ, թրքական յախաղանին զոհ զնացած միլիոնավոր հայերի ցեղասպանությունը, բուլղարների, թրքերի եւ... կոտորածներն ու բռնի ճուլղումը, մշակութային ամայացումները, ինչպիսի են սեւ խարանի նման զրոշմվել իրենց ծակափն իբրև հալիոնական ամոթ. եւ արդյո՞ք այդ հարցերում մարդկային իրավունքների մասին խոսք չպիտի լինի:



ՀԱՅ ԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

Վերջերս "Իսֆահանի մի խումբ մարզիկներ"՝ ըստորագրությամբ մի նամակ ստացանք, որը վերաբերում էր ՍԵՎԱՆ մարզադաշտի շուրջ ստեղծված անախորժուկ յուններին:

Արաբսի անցյալ համարներում անդրադարձել ենք "ազգայինների" կողմից որդեգրված այն ստոր փորձերին, որոնք նպատակադրել են ընչ զնոզ լինի ուժով քե կեղծիքով տիրանալ հիշյալ մարզադաշտը:

Այսու հարկ ենք նկատում, հրատարակել վրդովեցուցիչ հետեւյալ նամակը, որում ակնհայտ է հայերիտասարդության մտահոգությունը՝ ազգային դեկավարների՝ կողմից, իրենց դեմ նյութավոր դավադրությունների նկատմամբ:

Սույն նամակը տես էչ 16

★★★★



انجمن فرهنگی و ورزشی ارمنه ساهاين
ՀԱՅ Մ.Մ. «ՍԱՆԱՀԻՆ»
ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

▲ Հայ մարզամշակութային մանահին միությունը գրական բաժանմունքը մայիսի 25 եւ 26-ին կազմակերպից գրական երեկույթ՝ նվիրված մեծանուն վարպետ Ավետիք Իսահակյանին, միություն շրջափակում:

Ձեռնարկը ներկայացնում էր Իսահակյանի կյանքը, գրական վտասակը, նրան ծանոթացնում իրրեւ գրող հասարակական եւ հեղափոխական գործիչ:

Ծրագիրը ընդգրկում էր արտասանություններ, բանաստեղծի թերթություններից, հողվածներ, նամակներ եւ նրա գրական ուսումնասիրություններից:

Ձեռնարկը ընդառաջվեց սրահում լցված ներկաների կողմից, որոնք հայ գրականությանը հետաքրքրված ուշադիր հետևում էին ծրագիրը:



ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

▲ Շաբաթ մայիս 13-ին Հայկական ժողովրդային միության կանանց բաժնի նախաձեռնությամբ, միություն շրջափակում նշվեց մայրերի օրը:

Կազմակերպիչ մարմնի կողմից ձեռնարկին հրավիրվել էին նաեւ հայ նահատակների մայրերը: Բացման խոսքը արավ Տիկ. Վ. Ամիրյանը, ապա բանաստեղծուհի Ս. Գրիգորյանը:

Հայ նահատակների ծնողներից մեկը բեմ բարձրանալով մյուս նահատակաց մայրերին նվերներ բաժանեց:

Ծրագիրը շարունակվեց երգ, ասուներ եւ հյուրասիրությամբ: Պարզեւտարվեցին նաեւ ամենաերիտասարդ եւ ամենատարեց մայրերը, որոնք բազմաթիվ զավակների տեր էին:

ԱՐԹԱՆԻ ԿԱՐԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

Հայաստանի հանրապետության մի խումբ ժողովրդական ներկայացուցիչներ, խոր. միություն ղեկավար՝ Մ. Գորբաչովին բաց նամակ հղելով իրենց ազնաան են հայտնել Լ. 'Կարաբաղի ինքնավար մարզի եւ նրա շուրջ ստեղծված լարված իրավիճակի կա պակցությունը:

Նամակում շարադրված է այն հիմնապատճառները որոնք հանգեցրել են մարզի ինդրի սրմանը, հանրապետությունում եւ 'Կարաբաղում, բողոքի ցույցերի տարերային միտինգների ու գործադուլների անցկաց մանր, իրավիճակը ավելի է սրվում հանրապետությունում և ինքնավար մարզում հատուկ դրությունն սահմանումով Ադրբեջանից սեղահան արված 100 հազարավոր հայ մարդկանց ծանր կացություն:

Ավերիչ երկրաշարժի հետեւանքներով ներկայացուցիչները անհրաժեշտ են համարել հետեւելու Լեւինյան ազգային քաղաքականության սկզբունքներին, միջազգային իրավական ակտերին, քննության առնել մի շարք կարևոր հարցեր, որոնք հուզում են իրենց ընտրողներին՝ ողջ հայ ժողովրդին: Դրանք վերաբերում են 1921 թվականի Անգրկովկասի հակադեմոկրատական սահմանազման ակտին եւ 1921 թվականի մարտի 16-ի խորհրդաթուրքական պայմանագրի գը նահատմանը՝ Ադրբեջանական հանրապետության ղեկավարման կոմիտեի կողմից շարունակվող մարզի Ադրբեջանականացման քաղաքականությունը . ինքնավար մարզի միացումը Հայաստանին, 1915 թվականից 1922 թվական թուրքիայում եւ Արեւմտյան Հայաստանում, ինչպես նաեւ 1988 թվականին Առւմգայիթում հայերի ցեղասպանության պաշտոնական Օանալմանը:

Նամակի հեղինակները նշել են, որ հարց է, այլ ցավոք: սուր ինդիր, որով պետք է անհանգստանան ողջ երկրի մակատաղրի վերակառուցման բախտի համար շահագրգռված բոլոր առողջ ումերը:

Հայաստանի 61 ներկայացուցիչներ



Լ. 'Կարաբաղը Հայաստանին վերամիավորելու պահանջով, մայիս 31-ին, հանդես եկան դպրոցականները իրենց հավաքը անցկացնելով Սրեւանի կենդրոնում:

Դպրոցականները ցանկանում էին միայն Լ. 'Կարաբաղի ինդրով որոշում կայացնելու հարցին նպաստել:

Նախաձեռնված այդ հավաքի մասնակիցների թիվը

օրվա ընթացքում զնալով մեծացավ. գորքերը եւ ոստիկանությունը միջամտելու փորձ չկատարեցին. խաղաղ բողոքի այդ ցույցը շարունակվեց մինչեւ մյուս օրը. Ստեփանակերտում ձեռնարկությունները կիրակի օրը նույնիսկ շաշխատեցին, որտեղ գործադուլները սկիզբ էին առել մայիսի 3-ին:

Տեղի ունեցած բողոքի ցույցերի մասնակիցները պահանջեցին, Հայաստանի Կեր. խորհուրդի հունիսի 27-ի նախատեսված նստաշրջանը ավելի շուտ սեղի ունենա. ինչպես ենթադրվում է, Լ. 'Կարաբաղի ինդիրը քննարկվելու է այդ նստաշրջանում:



Լ. 'Կարաբաղի հատուկ կառավարման կոմիտեի անգամ վիկտոր Միշինը, որը գրադվում է առողջապահության հարցերով, մամուլում ուղղակի ասել է, որ մարզի բուժապահովման մակարդակը հիշեցնում է բարե դարը: Այսպիսի բարե դար՝ քսաներորդ դարավերջին:

Մի շարք վտանգավոր վարակիչ հիվանդությունների եւ երեխաների մահացության ցուցանիշները, 'Կարաբաղում մի քանի անգամ բարձր են քան երկրում ամբողջությամբ: Արի որակը չի դիմանում ոչ մի քննադատության: Եվ դա հիբավի կուրորտային (բուժավայր) երկրամասում, որը հարուստ է եզակի աղբյուրներով: Մի երկրամասում, որը հուշակ է վայելում իր երկարակյացներով: Մարզային հիվանդանոցն հիշեցնում է անասնաշենք:

Վրպախը վերամիայրերը Ա. Դայաստանին...
(Signature)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նկատի ունենալով որ Արարս ամսաթերթը ավելի քան երկու տարի է, որ ընթերցվում է իրանահայերի, սփյուռքահայերի, հայրենի գանգվածների և պարսիկ հայրենակիցների կողմից:

Ուստի որոշեցինք առավել ևս ծանոթանալ մեր հարգելի ընթերցիղների տեսակետ, առաջարկություններին և քննադատություններին, ինչ որ վերաբերվում է Արարս ամսաթերթին:

Հարգելի ընթերցող, հետևյալ հարցաթերթիկը լրացնելով և Արարսին առաքելով, մեծապես պիտի օժանդակես թերթիս զարգացման գործին:

Կանխահայտ շնորհակալություն

Խմբագրություն

- 1- Ինչքան ժամանակ է որ ծանոթ եք և ընթերցում Արարսը:
- 2- Արարսի ո՞ր նյութերն են ձեզ հետաքրքրում:
- 3- Արդյո՞ք թերթը լրիվ ընթերցում եք:
- 4- Ի՞նչ նպատակով եք գնում Արարսը:
- 5- Ի՞նչ է ձեր կարծիքը թերթի ընդհանուր տեսքի, էջերի քանակի և ձևավորման մասին:
- 6- Ձեր տեսակետը ի՞նչ է թերթի ընդհանուր ընթացքի մասին:
- 7- Խնդրում ենք մատնանշել թերթի թերույթյունները:
- 8- Արարսը ի՞նչպես եք ստանում:
- 9- Շարունակելի հոդվածները ի՞նչպես եք տեսնում:
- 10- Ի՞նչ ունեք ասելու հոդվածների ներկայումս ձեռի մասին:
- 11- Ի՞նչ քան դյուրամատչելի (հեշտ ըմբռնելի) են հոդվածները:
- 12- Ն՞րբ կան ուրիշ կարծիքներ, խնդրում ենք գրել:


★Տարիք _____


★Կրթություն _____


★Գործ _____


★Երկիր _____


★Քաղաք _____


1 


2 


3 


4 


5 


6 


7 

8 

9 

10 

11 

12 



ԱՅԱԹՕԼԱՀ ԽԱՄԵՆԵՒՆ ԻՐԱՆԻ ԼՈՐԸՆՏԻՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Այսօրվա համեմատելի ծնվել է խորա-
սան նահանգի Մաշհադ քաղաքում, 1929 թվ
վականին: 19 տարեկան հասակից Ղոմի կըր
թական շրջանում իմամ խոմեյնու դասարա
նում շարունակել է իր կրոնական դաստի
արակությունը և ծանոթացել է իսլամա-
կան շարժումի ղեկավարության անդամնե-
րի հետ:

1962 թվին մտել է պայքարող հոգևո-
րականների շարքերը:

1963-ին երբ Այսօրվա համեմատելի
պատգամ էր տանում Այսօրվա Միլանում
հանձնելու, իր ջանք քաղաքում ձերբակա-
վեց:

1964-ին ընկերակցությամբ մի խումբ
հոգևորականների: Հիմք դրին մի կրոնա-
կան-քաղաքական կազմակերպության, որը
կարճ ժամանակից հետո հայտնագործվեց և
անդամները ստիպված եղան փախուստի դի-
մել: 1967-1969 թվականներին մի քանի
անգամ բանտ է ընկնում:

1969-ին, զինյալ պայքարի միջոցառո-
տեղծելու հետևանքով, խստորեն ենթարկ-
վում է հետապնդման:

1974-ին ձերբակալվում և այսպես
կոչվող՝ Հակապիլիք կոմիտեում կալան-
քի տակ է առնվում: Մեկ տարի բանտը պահ-
վելուց հետո ազատվում և մտածում է մի
նոր խմբակ ստեղծելու մասին:

1977 թվին, ամբողջ երկրի պայքարող
հոգևորականների կազմակերպության ծրա-
գիրն է մշակում և նույն տարում Մալա-
քի կողմից ձերբակալվում և արտոգրվում
է Իրանշահ: (Այս քաղաքը գտնվում է
Միստան-Բալու շենտանում):

Հեղափոխության հաղթանակից հետո, որ-
պես իսլամական Հանրապետության կու-
սակցության հիմնադիրներից մեկը, շարուն-
ակում է իր գործնեությունը:

1980 թվականի վերջերը, ընդունվում
է Հեղափոխական կոմիտեի մեջ և միաժա-
մանակ հեղափոխական գործերի գծով նշա-
նակվում է Պաշտպանության հրահարարու-
թյան տեղակալի պաշտոնին: Նույն տարում
ընդունում է Հեղափոխության նահանգների
գործի հրամանատարությունը, նաև Հեղա-
փոխական խորհրդի ներկայացուցչություն-
նը Պաշտպանության հրահարարությունում:

1980 թվի չունվարին, իմամ խոմեյնու
կողմից նշանակվեց Ռեհրանի Ռեհրաթ-
թա աղոթապետ՝ պաշտոնին:

1980 թվի Մարտին, Պաշտպանության հր-
ահարարության տեղակալի և իսլամական Հե-



ղափոխության նահանգների գործի վերահս-
կիչի պաշտոններից հրաժարվեց:

1981 թվի սկզբին իմամ խոմեյնու
կողմից նշանակվեց, որպես Առաջնորդի
խորհրդական: Պաշտպանության հերթադու-
ր խորհրդում: Նույն տարվա մեջ, իմամի կող-
մից գործուղվում է պատերազմի ճակատ:

1981 թվին, Իսրայիլ-Պաղեստինյան հարցի
թյուրմտությունների մասին, Ռեհրաթ-թա աղոթ-
քի ժամանակ, բողոքի ձայն է բարձրացնում:
Նույն տարին, ընտրվում է՝ իսլամա-
կան շանրապետութուն կուսակցության
ընդհանուր քարտուղարի պաշտոնին:

1981 թվի վերջերին, մոնաթեղների (Մո-
շահեդին խալի կազմակերպություն) կող-
մից մահափորձի ենթարկվեց և վերադո-
րվեց:

1982 թվին, Հանրապետության նախագա-
հի ընտրության թեկնածու ներկայացավ և
95 տոկոսով մեծամասնությունը շահեց,
ընտրվելով Իրանի իսլամական Հանրապե-
տության նախագահի բարձր պաշտոնին:

1983 թվին, երկրորդ անգամվա համար
իսլամական Հանրապետության կուսակցու-
թյան առաջին քարտուղար ընտրվեց:

1985 թվին, երկրորդ անգամվա համար,
ընտրվեց՝ Իրանի իսլամական Հանրապետու-
թյան նախագահ:

Ընթացիկ տարվա չունիսի 5-ին, Այսօր-
վա համեմատելի Բանիվացների խորհուր-
դի կողմից, որպես Իրանի իսլամական Հան-
րապետության առաջնորդ ընտրվեց:

Գրամուսնացած է և վեց զավակների
տեր:

Այսօրվա համեմատելի խոսում է՝ ա-
րաբերեն և թրքերեն, գրող է և հեղինա-
կավոր դրականագետ, բանաստեղծության
վերլուծող: Ունի ինքնուրույն հեղինա-
կություններ և թարգմանություններ:

ՊՐՆ. ԲԱՄՍԱՋԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ

Ընթացիկ տարվա հունիս 8-ին հինգ-
շաբթի օրը, 200 հոգի արտաքին երկրների
խորհակցներ, որոնք եկել էին յամի հոս
դարկավորութան մասնակցելու, իսլամա-
կան խորհրդարանում ներկա գտնվեցին
հարցազրույցի:

Իսլամական խորհրդարանի նախագահ՝
պրն. շաշեմի Բախաբանին ժողովին ներ-
կա գտնվելով, պատասխանեց թղթակցների
բոլոր հարցադրումներին, որոնք կապվում
էին երկրի ներքին քաղաքական և տնտե-
սական խնդիրներին, նաև իրանի ա-
րևմտյան և արևելյան երկրների հետ ու-
նեցած հարաբերութուններին, որո-
նք միջազգային առումով առաջացել են
նոր ընտիր առաջնորդութան ժամանակա-
շրջանում:

Պարոն շաշեմին թուրք թղթակցի հար-
ցին, որը վերաբերում էր թուրքիայի կա-
ռավարութան անհանգստութան, որով հետև
իրանը հովանավորում է թուրքիայի իս-
լամական շարժումին, պատասխանելով ասաց.
«Օտար երկրների ներքին քաղաքականու-
թյան մեջ խառնվելու քաղաքական զիծ
չունենք: Եթե մեր նպատակն է իսլամին և
մուսուլմաններին օգնելու խնդիրը, դա
մի ընդհանուր միջազգային խնդիր է և
թուրքիայի հետ կապ չունի: Ես մտածում
եմ, որ թուրքիայի կառավարութունը մու-
սուլմանների հետ հարաբերութունների
զփվարութուններ ունի, որոնց ուզում է
վերագրի իրանին: Այլևի լավ կլիներ եթե
թուրքիայի կառավարութունը այս առթիվ
ունեցած փաստեր ներկայացներ»:

Պարոն շաշեմին թուրքիայի թղթակցի
մի ուրիշ հարցին, որը վերաբերում էր
իրանի իսլամական շահրապետութան բռ-
նած զիրքին, Բուլղարիայի կառավարութ-
յան, թուրքերին իր երկրից արտաքսելու
հարցի հետ, պատասխանեց. «Մենք այդ մա-
սին բանակցեցինք Բուլղարիայի հետ, նը-
րանք այդ մեղադրանքը չեն ընդունում
և հավատացած են, որ հարգում են ժողո-
վրդի իրավունքները»:

«Ինդեֆենզենթ» թերթի թղթակցից
հարցրեց. «Ձեր հեղափոխական սկզբուն-
քն էր՝ ոչ արևելք և ոչ արևմուտք և՛ -
զուսգը, իսկ հիմա մեր խոսքերից պարզ -
վում է, որ արևելքի հետ ընդարձակում
եք հարաբերութունները, մինչդեռ արե-
վելքը պատերազմի ընթացքում իրաքին օգ-
նել է»:



Պրն. շաշեմին պատասխանեց. «Ոչ ա-
րևելք և ոչ արևմուտք լողունգը մնալու
է: Նշանակում է մենք՝ արևելքին ու ա-
րևմուտքին ենթակա չենք դառնալու, բայց
արևելքի ու արևմուտքի հետ հարաբերու-
թյուն ունենալը չի խանգարում մեր լո-
զունգին: Արևելքը պատերազմի ընթացքում
օգնեց իրաքին և Աֆղանիստան էլ ապօ-
րինի կերպով գործ ուղարկեց, մի հատուկ
քաղաքական իրավիճակ էր խորհրդային Մի-
ությունում, Գորբաչովի գործի գլուխ գա-
լով երեք խնդիրներն էլ հարթվեցին: Խոր-
հրդային գործերը Աֆղանիստանից դուրս
բերվեցին, որոշվեց խորհրդայինները իրա-
քին ավելի շատ օգնութուն ցույց չտան
և ներքին հարցերում էլ շնորհիվ Գոր-
բաչովի վարչապետութան, մեծ փոփոխութ-
յուններ են տեղի ունեցել: Այս դեպքե-
րի հետևանքով մենք հարմար գտանք մեր
հարաբերութունները ընդարձակել: Սա-
կայն արևմուտքում այսպես չի: Արևմուտքի
և Ամերիկայի թշնամական քաղաքականութ-
յունը և իրաքին օգնելը թե կովի ընթաց-
քում և թե նրանից հետո, շարունակվում
է: Արևմուտքը մտածում է, պատերազմից հե-
տո երկիրը վերակառուցելու համար կա-
րիք ունենք, ուստի անպատկառ վերաբեր-
մունք ցուցաբերեցին: օրինակ՝ Սատանա-
յական Այաներ գիրքի հարցը: Սա այն
հարցերից մեկն է, որ հակասում է մեր
ոչ արևելք և ոչ արևմուտք քաղաքականու-
թյան: Երբ արևմուտքիցները փոփոխության
ենթարկեն իրենց քաղաքականութունը և
խորհրդայինների պես վերաբերվեն, մենք
ևս նույնը կանենք»:

«Տաս» Լրատվական գործակալություն
նը հարցրեց խորհրդայինների հետ հարա-
→ 15

پرچمدار تحریف واقعیات



کنعان اورن رئیس‌جمهور ترکیه در تاریخ ۹ فوریه سال جاری، رسماً بخشی از موزه ارزروم را بنام "بخش‌کنار ترک‌ها توسط آرامنه" افتتاح نمود. وی در زمان افتتاح این بخش طوسی سخنانی گفت: "ما سالهای متعددی شهیدان و غم خود را زیر خاک مدفون ساختیم... ملت ترک میخواهد گذشته‌های تلخ را فراموش کند. ترکها در فکر سوء استفاده تبلیغاتی از وقایع گذشته نیستند... وی سپس بارها فراتر گذاشته میگوید: "ارامنه و ترکها قرون متعددی برادروار کنار هم زیستند تا اینکه طوسی جنگ جهانی اول آرامنه با دشمنان ترکها همدست شده پیرحمانه زنان و کودکان و سپس مردان ما را کینار کردند. این آرامنه نیستند که قتل عام شدند بل ترکانند." و میافزاید: "بسرای روشتر مدن حثایق میبایست گورهای بسته جمعی بسیاری را بگنائیم تا جهانیان از واقعیتها آگاه شوند."

قابل ذکر است که در این بخش از موزه ارزروم بایستد "استخوانهای ترکهای قتل عام شده توسط آرامنه مبتدایین گزارده شوند."

"بایرام اوداباسی" به خبرنگار ما (روزنامه مباح) گفت: "حتی اگر بایم را از دست نداده بودم بازهم از فرار کردن عاجز بودم چراکه اگر اینها کلوله را از حرم خارج نمیکردند من میمردم پس با چه هدفی میتوانستم فرار کنم...".
- سپس میافزاید: "تنها وقتی از اینان خواستم مرا به دستدوشی ببرند زنجیر را از بایم گنودند و خود بهت‌تر منتظر ایستادند. آیا این حرکت انسانی است؟ خوانین می‌کنم در مورد من به همه بگوئید تا مردم بدانند که زندانیان را در ترکیه به چه سان آزار میکنند."



ملیت ۱۴ دسامبر ۱۹۸۸ - ۳ دی ۱۳۶۷
سه ماه حبس برای نزدیکین یک علو

"فوندا ارز" دختری ۱۵ ساله است که متهم به نزدیکین یک علو از بازار "جیلیکوئی" در تابستان گذشته شده است. متن پرونده وی توسط پنجمین زوری دادگاه در "پاکیکوئی" شنیده می‌شود. بخت‌ترک پس از شنیدن متن پرونده سعی کرد تا با جملات تمسک از خود دفاع نماید. "من میدانستم که نزدیکین یک علو جنایت بحاب میاید به علاوه من آنها برای خواهر کوچکترم برداشتم."



دنگامیکه قاضی برای منورت با محبت زوری از ناپهانیان خواست تا او را از دادگاه بیرون ببرند و قیل از آنکه رای دادگاه اعلام گردد تمام ساختمان با انعکاس فریادهای دخترک برعد. وی که بهت‌سه ماه حبس گفته بود از فکر اینکه دوباره به آنجا برگردد وحشت زده فریاد میزد "جرامرا به زندان می فرستید؟"

←
خردمندان آیت‌الله خامنه‌ای راه آن
بزرگوار ادامه باید.

در ترکیه چه می گذرد؟

گونیش ۱۱ اکتبر ۱۹۸۸ - ۱۹ مهر ۱۳۶۷

GÜNES

Yavrularına iki lokma yedirebilmek için HER ŞEYE katlanıyorlar

Yaşamı sırtlayan kadınlar



Çocukları et yesin diye kanımı satıyor

Boğaz derdi yüzünden bulaşık dağlarını yıkıyor!

HER ŞEYE KATLANIYOR

Çocukları et yesin diye kanımı satıyor

Boğaz derdi yüzünden bulaşık dağlarını yıkıyor!

او خون خود را برای تهیه غذای کودکانش میفروشد.

وقتی خانم "سکینه کاراداک" نهید که دیگر قادر به ادامه زندگی با حقوق ناچیز شوهرش نمیباشد برای امرار معاش راهی یافت. خانوانه با روی آئینا بد که بوسیله آن میتواندست ماهانه سه هزار لیر از مرکز صلیب سرخ ترکیه دریافت دارد.

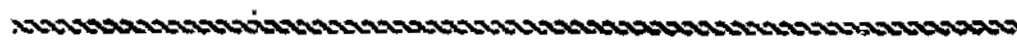
زندگی طاقت فرسا مردم را آنقدر تحت فشار قرار میدهد که آنان حتی تصمیم به فروش خون خود میگیرند. برای مثال خانم "کاراداک" ماهانه یکی عیبه از خون خود را میفروشد تا برای فرزندان گوشت تهیه کند.

او به من (خبرنگار گونیش) گفت شوهرش کارمند پست اداره دولتی است و حقوقی مالانده وی یکصد و بیست هزار لیره می باشد که این مقدار برای گذران زندگی ایشان کافی نیست. وی سپس افزود "من با فروش یک عیبه از خون خود هر ماه میتوانم برای فرزندانمان گوشت تهیه نمایم."

تمامی این اتفاقات در ازمیر بوقوع مهبونده مانر بسا دیدن چهار فرزند گرسنه خویش بدنبال چیزی برای فروش میگردد. او میدانست که میتواند در تبال یک عیبه از خون خود مبلغ سه هزار لیر از صلیب سرخ دریافت دارد. لذا تصمیم گرفت خون خود را بفروش برساند که بعدها آن بعنوان منبع همیشگی در آمد

او بحساب آمد.

و به من (خبرنگار گونیش) گفت سالم و تندرست است و تا وقتی که بتواند سلامتیش به او اجازه دهد به فروش خونش ادامه خواهد داد.



صبح ۷ ژانویه ۱۹۸۹ - ۱۷ دی ۱۳۶۷
مخنه ای ناهنجار

عیانت کنندگاه بیمارستان "گرامات" واقع در جنوب شهر استانبول وقتی در بخش اورژانس متوجه بیماری که باید به تخت زنجیر بود شدند نمیتوانستند دیده خود را باور کنند. بایرام اوداباسی (بیمار) که زندانی و توسط پلیس تحت نظر بوده و وضع رضایت بخشی نداشت و احتمال فرار او نیز بهیچوجه نهمرفت چرا که او یکی از پاهای خود را ۱۵ سال قبل در اثر تصادف از دست داده بود. پلیس وی را به بیمارستان آورده بود تا گلوله ای را

که در سرش باقی مانده بود خارج سازند. و هر چند احتمال هیچ گونه فرار نبود تحت حفاظت شدید گارد قرار داشت. و بایش نیز بتخت زنجیر شده بود. "بایرام اوداباسی" به اتهام جنایت دستگیر و به بیمارستان سس زندان "ساگالکیر" منتقل شده بود که در آنجا معلوم شد که برای عمل جراحی دوباره و خارج کردن گلوله از سرش باید به بیمارستان بازگردانده شود. لذا ثورا او را تحت نظارت شدید پلیس به بیمارستان رجعت دادند. وی توسط یک پلیس و دو زندانم همراهی میشود.

را به ترکیها نسبت داده میگوید: "نبود تروپا جز" مبارزات حماسی ترکیها میباشد."

اوزال ناراضی از اینکه ترکیه در جهان بعنوان کشوری مستبد معرفی میگردد، با این اثر خود در واقع بکلمه مورخین قلم نروخته‌ای میشتابد که سعی دارند به انکار عمومی جهان بپیولانند که نه در زمان سلاطین عثمانی و نه در زمان ترکهای جوان و نه هیچ زمان دیگری هرگز کشتاری بوقوع نیوسته و امروز نیز ترکیه کموری است استوار بر اصول دمکراسی.

اوزال برای اینکه از نیش تند منتقدان کتاب در امان بماند در اول کتاب خود مینویسد: "من بیک مورخ نیستم اما یله کتاب تاریخی نویتم."

ما نیز با تستاول جمله بالا موافق هستیم اما لزوم در قسمت دوم آن باید گفت: کتاب مذکور کتابی تاریخی نیست بلکه کتابی است که در واقع نشانگر سیاستهای نو نیستی حاکم بر ترکیه می باشد.

با المان یونان کتاب فوق را آزمایشی برای تحریف تاریخ دانسته و در زمان تحلیل متن آن نیز تنها به خنده قناعست کرده است.

در آخر تنها به یک نکته کوچک اشاره میکنیم و آن اینکه ترکیه تنها بی از قرن دوازدهم میلادی در آناطولی رخنه کرده و به اکثریتی برداختند. در حالیکه یونانیان، ارمنی و ایرانیان قرنهای قبل از میلاد مسیح در این منطقه کنی داشته اند.

بدنبال رد واقعیت قتل عام

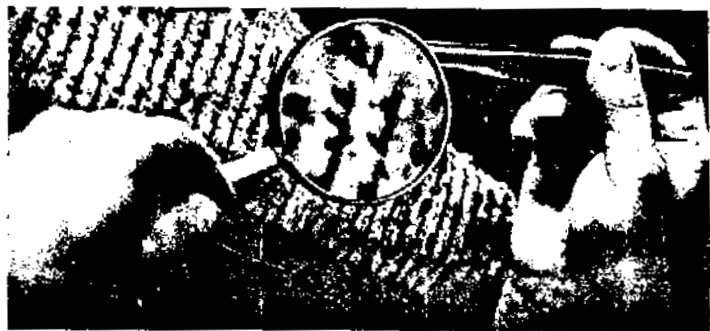
در تاریخ ۲۳ اردیبهشت (۱۳ مه) سال جاری مسئولین دولت ترکیه ادعا کردند که تمامی آرشیه‌های دولت عثمانی که به نحوی به آرامنه مربوط میشوند را برای تحقیق و بررسی عموم مورخین و محققین گشوده اند. طبق عواهد پنجاه میلیون سند از دوران عثمانی در استانبول نگهداری می‌شود.

چند ماه قبل از منابره این خبر توسط خبرگزاریها "معمود

ایلماز" وزیر امور خارجه ترکیه طی مصاحبه‌ای با روزنامه "ملیت" اعلام کرده بود دولت متبوعش در نظر دارد برای رد کامل اتهام قتل عام آرامنه در سال ۱۹۱۵ توسط دولت عثمانی اسناد و مدارک بایگانی شده مربوط به آرامنه را در اختیار عموم قرار دهد. پس از چاپ سخنان ایلماز بلافاصله مورخین خود فروخته ترک طی مصاحبه‌ای با خبرگزاری آناطولی گفتند که "از اعلام این مسئله بسیار خوشحالند - و انافه کرده اند که مایسن اقدام میبایست خیلی بیشتر از اینجا انجام میگرفت." جالبتر اینکه تورگوت اوزال نخست وزیر ترکیه در پاسخ به سوال خبرنگاران در اینمورد گفته است:

"ما هر واتبعیتی را که بوسیله اسناد ثابت شود میپذیریم." باور میکردید روزی سردمداران ترکیه علی الخصوص تورگوت اوزال تا این حد دمکرات و تابع قوانین و اسناد آرند.

تحریف حقایق تاریخی از سوی مسئولین ترکیه بوسیله مورخین خود فروخته ترک و غیرترک امروز مسئله‌ای است عادی و دارای سابقه‌ای دیرین و قبل از باز کردن آرشیوهای ذکر شده نیز معلوم بود که مدارک و اسناد مذکور از چه نوع و تا چه حد دارای



منخبت هستند.

اکنون مالیان بسیاری است که در ترکیه کتابها و مقالات تحریف شده بچاپ میرسند و در آنها واقعیات تاریخی وارونه جلوه داده شده اند. اقدام جدید مسئولین ترکیه نیز نه از لحاظ محتسوی بلکه تنها از لحاظ شکل دارای نازکی میباشد و در نهایت مبارزه‌ای است در جهت مقابله با مسئله ارمنی. اما مگر واتبعیتهای تاریخی را تا به کی میتوان پنهان نگاه داشت.

اوزال قهرمان ترویا



در سالیان اخیر شاهد کنفیات تازه « دانشمندان » و مقامات دولتی ترکیه هستیم . این کنفیات معمولاً در پی به گزراهه بردن یاهدان و خوانندگان آن هستند تا مگر بدین نحو افکار عمومی جهان را قانع سازند که آنچه وسائل ارتباط جمعی ، خبرگزاریها و افکار مترقی جهان در مورد ترکیه میگویند و مینویسند دروغی بیش نیست و این کشور در گذشته و حال هرگز کشوری مستبد نبوده است .

و امروز دنیا بار دیگر شاهد یکی از این کنفیات توسط تورگوت اوزال نخست وزیر ترکیه میباشد . اوزال کنفیات جدید خود را در کتابی تحت عنوان « ترکیه در اروپا » جمع آوری و به زبان فرانسه به خورد خوانندگان میدهد .

وی در این کتاب سعی میکند ترکیه فعلی را وارث تمام سی ملت های باستانی و با فرهنگ غنظقه از جمله یونان نیز معرفی کند . اجازه بدهید برای آشنائی بیشتر نکاتی از این کتاب را با ناآورد هم .

اوزال معتقد است « هومر » (نویسنده و مورخ نامی یونان) ترک و نام اصلی وی نیز عمر بوده است . جالبتر اینکه اوزال به این هم بسنده نکرده « نبرد ترویا » (از نبردهای اساطیری یونان)

برای مذاکره اعلام استقلال بود و داغناکها در واقع برای اینکه بتوانند با دوستان ترک خود سر میز مذاکره بنشینند این شرط را بپذیرفتند . در این مورد تنها به اعتراف سیمون وراثسیمیان یکی از رهبران شهیر و آخرین نخست وزیر دولت داغناکها بسنده میکنم . وی در کتاب « جمهوری ارمنستان » خود مینویسد : « جلسهای که برای تصمیم گیری در مورد اعلام استقلال ارمنستان تشکیل شده بود بیشتر به مجلس ختم میماند تا به جلسه بحث . » علم سیاست به مسئولین هر دولتی این امل را دیکته میکند که حتی در ضعیفترین وضع خود باید از حریف امتیازاتی کسب کند . اما رهبران داغناک علیرغم پیروزیهای مکرر آرامنه در جبههها بر سر میز مذاکره به شکستهای مفتضح تن در دادند و بسا اسنای قرارداد ننگین « باطوم » یا ترکیه در پنجم ژوئن ۱۹۱۸ در مقابل قبول استقلال ارمنستان از سوی ترکیه قبول کردند تا از تمامی مناطق آزاد شده تا به نزدیکی ایروان عقب نشینی کرده و به مساحتی در حدود ده هزار کیلومتر مربع قناعت کنند به ارتس متجاوز ترکیه اجازه عبور از ارمنستان بسوی باکو داده شده ارمنستان تنها میتواند ۵۰۰۰ نیروی نظامی و بهمین تعداد اسلحه و پنج توپ جنگی داشته باشد ، تمامی خط آهن ارمنستان تحت نظارت نیروهای ترکیه قرار میگرفت ، ارمنستان با هیچ يك از کشورهای در حال جنگ و یا مخالف با ترکیه نمیتوانست رابطه برقرار کند . . .

و اینچنین رهبران کزته فکر پیروزی مطلق را به شکستی ننگین بدل ساختند .

با وجودیکه حماسه ساردارآباد به شکست منجر گشت اما آن به دشمن درس تلخ داده و به سبب همبستگی اتحاد و یکبارچگی آرامنه تبدیل شد .

۱- کاظم قره بگیر - از رهبران نظامی ترکهای جوان

۲- آنا تول فرانس

۳- ترکیه اولین کشوری بود که دولت داغناکها را برحسبت شناخت

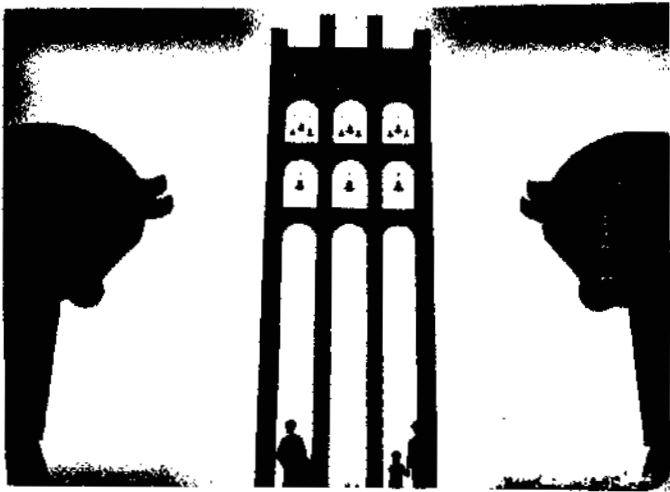
حماسه ساردارآباد

حماسه ساردارآباد یکی از نبرخنا نترین صنحات تاریخ ارمنیه است. چرا که ملی آن ارمنه با اتحاد و یگانگی علیه دشمن دیرین خود به میدان نبرد آمدند تا سرخستانه به مقاومت و دفاع از خود بپردازند و به دشمن خود و بشر دوسی فراموش نماندنی بدهند و رهبران دشمن بانهورا نیست خود را بر آن نازند تا اعتراض کنند که: "نبرد ساردارآباد، نبردی بی شمتا بود که در آن ارمنه قدرت واقعی خود را بنمایش گذاردند." ^۱

خرداد ۱۲۹۷
در اوائل مه ۱۹۱۸ وقتی که دولت ترکیه از کشتار ارمنیه ارمنستان غربی خلاصی یافته بود برای نابودی باقیمانده ارمنیه لشکر خود را بسوی رود ارس بپش رانده و از آن گذشت تا بسا قتل عام ارمنیه ارمنستان غربی برای همیشه بر مسئله ارمنی مهر ابطال بکوبد. اما گذر از این مرحله برای رهبران صهیونیست بانهورا نیست ترکیه آمان نبود چرا که دیگر کارد به استخوان ارمنه ریخته و ایشان را در مقابل سوالی بزرگ "بودن یا نبودن؟" قرار داده بود.

ارمنه در برابر تجاوز جدید بطور غیر قابل بیان بینی متحد شده و با کمترین امکانات علیه دشمن تا دندان مسلح خود بسه میدان آمدند و به او و جهانیان نشان دادند "قومی کسه میخاهد زنده بماند، هیچ قدرتی قادر به نابود کردن آن نیست." ^۲

ارتش منظم ترکیه با استفاده از وضع اسفبار ارمنستان در اوائل ماه مه ۱۹۱۸ حمله را بسوی الکساندرابول (لنیناگان فعلی) آغاز کرد. در تاریخ ۱۵ مه عملیات جنگی از نو شروع شد. ترکها شهر الکساندرابول را به اشغال خود در آورده تمامی روستاهای مهرب را غارت و مردم بیگناه را قتل عام کرده بسوی ایروان (پایتخت ارمنستان) و ترقه کلیسا حرکت میکنند. خیسر حمله ارتش اغفالگر ترکیه تمامی منطقه را فرامیگیرد. مسردم ارمنستان حس میکنند که سرنوشت ترمی در انتظار آنهاست. فاجعه



بنای یادبود حماسه ساردارآباد در ارمنستان شوروی قش عام در ارمنستان غربی میرفت تا در بخش شرقی آن نیز تکرار گردد.

اما علیرغم شفق دیدید "رهبری" مردم بیبا میخیزند. صبح روز بیست و دوم ماه مه ارمنه به اولین ضد حمله خود دست زدند. ترکها که مرکز انتظار چنین حرکتی را ندانند مذبحانه شروع به عقبنشینی کردند. ارمنه که جانی تازه یافته بودند با قدرتی بیشتر به تعقیب دشمن پرداخته و همان روز روستای ساردارآباد را آزاد ساخته شروع به سازماندهی نیروهای منظم و غیرمنظم خود کردند. لشکر ارمنستان وضع غیر قابل توصیفی داشت از هر قشر و گروه در آنجا حضور داشتند، زن و مرد، عذرو کلان، روحانی و نظامی، مروتانی و شهری حتی سربازانی دایر از دیگر ملتها از قزاق و یونانی و گرجی گرفته تا فرانسوی و اوکرائینی و لیتوانیائی. همه و همه با یک هدف مشترک و بنام انسانیت علیه دشمنان بشریت صهیونیسم و بانهورا نیسم میجنگیدند. در آن جا هیچکس انتظار پاداش نداشت چرا که عذف و الاثر از آن بود.

هیچکس بیهوده نمیجنگید و همه میدانستند از که در برابر که دفاع میکنند. در ۲۸ مه همانسال دولت داشاکها در ارمنستان تشکیل و اعلام استقلال نمود. استقلالی تحمیلی از سوی ترکیه و انگلیس که ارمنه بیای بس سنگینی برای آن پرداختند. ایسن دولت بدستور ترکها استقلال خود را اعلام کرد چرا که شرط ترکها

آراکس

ماهنامه ادبی فرهنگی و اجتماعی
شماره ۲۸۳۹
نخستین شماره ماه ۹۸

مصیبت ارتحال رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی بر عموم هم میهنان تسلیت باد

عمر روز ۱۳ خرداد سالجاری را دیو و تلویزیون غیر و خامت حال امام خمینی را بگوش مردم رسانیده و خواستار دعای غیر ایشان برای بهبود حال امام شدند دوستداران امام بدعا برخاستند و بسیاری نیز تا به صبح روز بعد غذا نمی خوردند که آیه‌ای از قرآن کریم و مارش عزا از را دیو پیش میشد بدعا خوانی مشغول بودند، مارش عزائی که پس از آن غیر جانسوز رحلت امام خمینی برای آگاهی عموم پیش شد.



ایران یکبارچه در غم فرو رفت تا ایران کسی را از دست داده بود که به این سادگی نمیتوانست باور کند و حضور بیش از ده میلیون نفر در تشییع جنازه ایشان بیانگر این واقعیت بود. واقعیتی که تمامی خبرنگاران خارجی ناظر بر این رویداد را به حیرت آورد و آنان را مجبور به انعکاس اخباری کرد که به عرضمان مناسبت نکرده بودند. شاید عمده ایشان این جمله را مناسبت کرده اند: "ایران یکبارچه در غم رهبر کتولستش میگریده دیگر هیچکس را شراری نیست همه بر سر روی میزنند و شپون سر میهندند."

ایران یکبارچه میگردد.

مردم ایران کسی را از دست داده بودند که از اوان جوانی به مبارزه علیه ظلم و بیداد برخاسته بود و از سال ۱۳۱۲ خود مستقیماً "رهبری انقلاب اسلامی" را بر عهده داشت که در همان سال نیز از سوی شاه خائن به ترکیه و سپس عراق تبعید شد.

امام خمینی مبارزی خستگی ناپذیر بود و ۱۵ سال دوری از وطن نیز نتوانست خللی در اراده اش ایجاد کند چرا که وی پس از بازگشت به وطن نیز دهائی متعادی سرخشانه با دشمنان مقابله کرده و مردم را به مقابله با غرب و

غریبگرایی و عرق و شرفگرایی دعوت میکرد. پس از قتل امام خمینی مسئولین مملکتی برای مقابله با هرگونه تبلیغات مؤذنتان به نور و مشورت نشسته و برای همتین رهبری جدید مجلس خبرگان را دعوت

به تشکیل جلسه کردند و ایشان نیز پس از ساعتها بحث و مشورت آیت الله خامنه‌ای را بعنوان رهبری جدید برگزیدند. که بزودی از طرف کلیه ارگانها کشوری و مردم مورد حمایت قرار گرفت. امید است که بار رهبریهایی



قرار گرفت. امید است که بار رهبریهایی ←